

УРЕДБА КОМИСИЈЕ (ЕУ) 2016/1388 од 17. августа 2016.
О УСПОСТАВЉАЊУ МРЕЖНИХ ПРАВИЛА ЗА ПРИКЉУЧАК КУПЦА

Инкорпорисана и прилагођена Одлуком Сталне групе на високом нивоу
2018/05/PHLG-EnC од 12. јануара 2018.

ГЛАВА I
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.
Предмет

1. Овом Уредбом се успостављају мрежна правила којим се утврђују захтјеви за прикључење на мрежу:
 - (а) постројења купца прикључених на преносни систем;
 - (б) дистрибутивних постројења прикључених на преносни систем;
 - (ц) дистрибутивних система укључујући затворене дистрибутивне системе;
 - (д) елемената постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима.
2. Ова Уредба стога помаже да се обезбиједи поштени услови тржишне конкуренције на унутрашњем тржишту електричне енергије, безбједност система и интеграција обновљивих извора енергије те олакшава трговина електричном енергијом широм Енергетске заједнице.
3. Њом се утврђују и обавезе којим се обезбјеђује да оператори система прикладно искоришћавају способности постројења купца и дистрибутивних система на транспарентан и недискриминирајући начин ради обезбјеђивања равноправних тржишних услова у цијелој Енергетској заједници.

Члан 2.
Дефиниције

За потребе ове Уредбе примјењују се дефиниције из члана 2. Директиве 2012/27/ЕУ Европског парламента и Савјета, члана 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 714/2009, члана 2. Уредбе Комисије (ЕУ) 2016/631, члана 2. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 543/2013 и члана 2. Директиве 2009/72/ЕЗ.

Поред тога, примјењују се и сљедеће дефиниције:

1. “постројење купца” је постројење које троши електричну енергију и прикључено је на најмање једном мјесту прикључења на преносни или дистрибутивни систем. Дистрибутивни систем и/или помоћна напајања производног модула не сматрају се постројењем купца;
2. “постројење купца прикључено на преносни систем” је постројење купца које има мјесто прикључења на преносни систем;
3. “дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем” је прикључак дистрибутивног система или електрично постројење и опрема који се налазе на мјесту прикључења на преносни систем;

4. “елемент постројења купца” је недјелив скуп уређаја који садржи опрему којом власник постројења купца или ОЗДС може активно управљати, било појединачно или скупно као дио скупа постројења купца путем треће особе;
5. “затворени дистрибутивни систем” је дистрибутивни систем који су национална регулаторна тијела или друга надлежна тијела класификовала у складу с чланом 28. Директиве 2009/72/ЕЗ као затворени дистрибутивни систем, ако је тако предвидјела Уговорна страна, који дистрибуира електричну енергију унутар географски ограничене индустријске или трговачке локације или локације са заједничким услугама и који не снабдијева купце из категорије домаћинства, не доводећи у питање узгредно коришћење за мали број домаћинстава која се налазе унутар подручја које систем опслужује и која су запослењем или на сличан начин у вези с власником система;
6. “главна опрема купца” је барем једна од сљедећих врста опреме: мотори, трансформатори, високонапонска опрема на мјесту прикључења и технолошко производно постројење;
7. „дистрибутивни систем прикључен на преносни систем” је дистрибутивни систем прикључен на преносни систем, укључујући дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем;
8. “највећа способност потрошње” је највећа непрекидна активна снага коју постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем може преузимати из мреже на мјесту прикључења, како је наведено у уговору о прикључењу или договорено између надлежног оператора система и власника постројења купца прикљученог на преносни систем или оператора дистрибутивног система прикљученог на преносни систем;
9. “највећа способност испоруке” је највећа непрекидна активна снага коју постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем може испоручивати у мрежу на мјесту прикључења, како је наведено у уговору о прикључењу или договорено између надлежног оператора система и власника постројења купца прикљученог на преносни систем или оператора дистрибутивног система прикљученог на преносни систем;
10. “искључење купца при појави подфреквенције” је чин искључења купца при појави подфреквенције како би се поновно успоставила равнотежа потрошње и производње, а фреквенција система вратила у прихватљиве границе;
11. „искључење купца при појави поднапона” је чин поновне успоставе равнотеже кад се купца искључи при појави поднапона како би се напон вратио у прихватљиве границе;
12. “регулациона склопка” је уређај за промјену преносног омјера прикладан за рад док је трансформатор у празном ходу или под оптерећењем;
13. “блокирање регулационе склопке” је чин блокирања регулационе склопке при појави поднапона како би се спријечиле даљње промјене преносног омјера трансформатора и тиме даљњи пад напона у мрежи;
14. “диспечерски центар” је центар управљања надлежног оператора система;
15. “оптерећивање блока” је највећи корак оптерећивања активне снаге поновно прикљученог купца током поновне успоставе система након распада;

16. “управљање потрошњом с циљем промјене активне снаге” је потрошња у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему која је надлежном оператору система или надлежном ОПС-у расположива за модулацију, што резултира промјеном активне снаге;
17. “управљање потрошњом с циљем промјене реактивне снаге” је реактивна снага или уређаји за компензацију реактивне снаге у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему који су надлежном оператору система или надлежном ОПС-у расположиви за модулацију;
18. “управљање потрошњом с циљем управљања ограничењима у преносној мрежи” је потрошња у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему која је надлежном оператору система или надлежном ОПС-у расположива за модулацију ради управљања ограничењима у преносној мрежи унутар система;
19. “скуп постројења купца” је скуп постројења купца или затворених дистрибутивних система који могу дјеловати као једно постројење или затворени дистрибутивни систем за потребе пружања једне услуге управљања потрошњом или више њих;
20. „управљање потрошњом с циљем промјене фреквенције система” је потрошња у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему која је расположива за смањење или повећање као одговор на колебање фреквенције, а врши се самосталним одговором постројења купца или затвореног дистрибутивног система како би се смањило то колебање;
21. “управљање потрошњом с циљем врло брзе промјене активне снаге” је потрошња у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему која се може модулирати врло брзо као одговор на одступање фреквенције, што резултира врло брзом промјеном активне снаге;
22. “документ елемента постројења купца с управљањем потрошњом” (DRUD) је документ који је надлежном оператору система издао власник постројења купца или ОЗДС за елементе постројења купца с управљањем потрошњом прикључене на напонском нивоу вишем од 1 000 V, а којим се потврђује усклађеност елемента постројења купца с техничким захтјевима утврђеним у овој Уредби и који садржи потребне податке и изјаве, укључујући изјаву о усклађености.

Члан 3.

Подручје примјене

1. Захтјеви за прикључење утврђени у овој Уредби примјењују се на:
 - (а) нова постројења купца прикључена на преносни систем;
 - (б) (нова дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем;
 - (ц) нове дистрибутивне системе, укључујући нове затворене дистрибутивне системе;
 - (д) нове елементе постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима.

Надлежни оператор система одбија допустити прикључење новог постројења купца прикљученог на преносни систем, новог дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем или новог дистрибутивног система који нису у складу са захтјевима утврђеним у овој Уредби а који нису обухваћени одступањем које је одобрило

регулаторно тијело или, ако је то примјењиво у Уговорној страни, друго тијело у складу с чланом 50. Надлежни оператор система о том одбијању обавјештава власника постројења купца, ОДС-а или ОЗДС-а и, ако регулаторно тијело није одредило другачије, регулаторно тијело образложеном изјавом у писаном облику.

На основу праћења усклађености у складу с главом III, надлежни ОПС ће одбити услуге управљања потрошњом које подлијежу чл. од 27. до 30. од нових елемената постројења купца који не испуњавају захтјеве утврђене у овој Уредби.

2. Ова Уредба се не примјењује на уређаје за складиштење енергије осим пумпно-акумулационих производних модула у складу с чланом 5. став 2.
3. У случају постројења купца или затворених дистрибутивних система с више елемената постројења купца, ако се тим елементима не може одвојено управљати или ако се могу разумно разматрати заједно, ти се елементи заједно сматрају једним елементом постројења купца.

Члан 4.

Примјена на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца који се употребљавају за пружање услуга управљања потрошњом

1. Постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојећи дистрибутивни системи и постојећи елементи постројења купца који се употребљавају или се могу употребљавати у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом надлежном оператору система или надлежном ОПС-у не подлијежу захтјевима из ове Уредбе осим:
 - (а) ако је постојеће постројење купца прикључено на преносни систем, постојеће дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем, постојећи дистрибутивни систем или постојећи елемент постројења купца унутар постројења купца на напонском нивоу вишем од 1 000 V или затвореног дистрибутивног система прикључен на напонски ниво виши од 1 000 V измијењен у толикој мјери да се уговор о прикључењу мора детаљно преиспитати у складу са сљедећим поступком:
 - i. власници постројења купца, ОДС-ови или ОЗДС-ови који намјеравају модернизовати погон или замијенити опрему која утиче на техничке способности постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система или елемента постројења купца своје планове унапријед достављају надлежном оператору система;
 - ii. оператор система обавјештава одговарајуће регулаторно тијело или, ако је примјењиво, Уговорну страну ако надлежни оператор система сматра да је ниво модернизације или замјене опреме такав да је потребан нови уговор о прикључењу и
 - iii. одговарајуће регулаторно тијело или, према потреби, Уговорна страна одлучује треба ли преиспитати постојећи уговор о прикључењу или је потребан нови и који се захтјеви из ове Уредбе примјењују или

- (б) ако регулаторно тијело или, ако је примјенљиво, Уговорна страна одлучи на постојеће постројење купца прикључено на преносни систем, постојеће дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем, постојећи дистрибутивни систем или постојећи елемент постројења купца примијенити неке или све захтјеве из ове Уредбе након приједлога надлежног ОПС-а у складу са ст. 3, 4. и 5.
2. За потребе ове Уредбе сматра се да је постројење купца прикључено на преносни систем, дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем, дистрибутивни систем или елемент постројења купца који се употребљава или се може употребљавати у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему како би се надлежном оператору система или надлежном ОПС-у осигурале услуге управљања потрошњом постојећи:
- (а) ако су на дан истека рока за транспонирање ове Уредбе већ прикључени на мрежу или
- (б) ако је власник постројења купца, ОДС или ОЗДС склопио коначни и обвезујући уговор о куповини главне опреме купца или елемента постројења купца до двије године након истека рока за транспозицију Уредбе. Власник постројења купца, ОДС или ОЗДС мора обавијестити надлежног оператора система и надлежног ОПС-а о закључењу уговора у року од 30 мјесеци након истека рока за транспозицију Уредбе.

У обавјештењу које власник постројења купца, ОДС или ОЗДС достави надлежном оператору система и надлежном ОПС-у наводи се барем наслов уговора, датум његовог потписивања и датум ступања на снагу те спецификације главне опреме купца или елемента постројења купца који се гради, монтира или купује.

Уговорна страна може предвидјети да у одређеним околностима регулаторно тијело може одредити сматрају ли се постројење купца прикључено на преносни систем, дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем, дистрибутивни систем или елемент постројења купца постојећим или новим.

3. Након јавне расправе у складу с чланом 9. и како би се размотриле битне чињеничне промјене околности попут промјена захтјева у погледу система, укључујући степен увођења обновљивих извора енергије, паметних мрежа, дистрибуиране производње или управљања потрошњом, надлежни ОПС може предложити дотичном регулаторном тијелу или, ако је примјенљиво, Уговорној страни да прошири примјену ове Уредбе на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе или постојеће елементе постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом надлежном оператору система или надлежном ОПС-у.

Ради тога проводи се детаљна и транспарентна квантитативна анализа трошкова и користи у складу с чл. 48. и 49. У анализи се морају навести:

- (а) трошкови ако се захтјева усклађеност с овом Уредбом за постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца;
- (б) социоекономске користи које произлазе из примјене захтјева утврђених овом Уредбом и

- (ц) потенцијал алтернативних мјера за постизање захтјеваних перформанси.
4. Прије provedбе квантитативне анализе трошкова и користи из става 3, надлежни ОПС:
 - (а) проводи прелиминарну квалитативну успоредбу трошкова и користи;
 - (б) прибавља одобрење од мјеродавног регулаторног тијела или, ако је примјењиво, Уговорне стране.
 5. Одговарајуће регулаторно тијело или, ако је примјењиво, Уговорна страна одлучује о проширењу примјењивости ове Уредбе на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе или постојеће елементе постројења купца у року од шест мјесеци од добијања извјештаја и препоруке надлежног ОПС-а у складу с чланом 48. став 4. Одлука регулаторног тијела или, ако је примјењиво, Уговорне стране мора се објавити.
 6. Надлежни ОПС узима у обзир легитимна очекивања власника постројења купца, ОДС-ова и ОЗДС-ова приликом оцјењивања примјене ове Уредбе на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе или постојеће елементе постројења купца.
 7. Надлежни ОПС може оцијенити могућност примјене неких или свих одредби ове Уредбе на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе или постојеће елементе постројења купца сваке три године у складу са захтјевима и поступцима из ст. од 3. до 5.

Члан 5.

Примјена на пумпно-акумулационе производне модуле и индустријска постројења

1. Ова се Уредба не примјењује на пумпно-акумулационе производне модуле који су опремљени и за производни и за пумпни начин рада.
2. Сви пумпни модули у пумпно-акумулационој станици која има само пумпни начин рада подлијежу захтјевима из ове Уредбе и сматрају се постројењем купца.
3. У случају индустријских постројења с интегрисаним производним модулом, оператор система индустријског постројења, власник постројења купца, произвођач и надлежни оператор система на чији је систем индустријско постројење прикључено могу, у координацији с надлежним ОПС-ом, договорити услове за искључење критичних оптерећења из одговарајућег система. Циљ тог договора је да се осигурају производни процеси индустријског постројења у случају поремећаја релевантног система.

Члан 6.

Регулаторни аспекти

1. Захтјеви за општу примјену које требају утврдити надлежни оператори система или ОПС-ови на основу ове Уредбе подлијежу одобрењу субјекта који одреди Уговорна страна те се морају објавити. Именовани субјект мора бити регулаторно тијело осим ако Уговорна страна не одреди другачије.
2. За захтјеве који се односе на постројења, а које требају утврдити надлежни оператори система или ОПС-ови на основу ове Уредбе, Уговорне стране могу захтијевати одобрење именованог субјекта.

3. Кад примјењују ову Уредбу, Уговорне стране, надлежни субјекти и оператори система:
 - (а) примјењују начела пропорционалности и недискриминације;
 - (б) осигуравају транспарентност;
 - (ц) примјењују начело оптимизације на однос највеће укупне ефикасности и најмањих укупних трошкова за све укључене стране;
 - (д) поштују одговорност додјељену надлежном ОПС-у ради одржавања безбједности система, укључујући ону која се захтијева националним законодавством;
 - (е) савјетују се с надлежним ОДС-овима и узимају у обзир могуће утицаје на свој систем;
 - (ф) узимају у обзир договорене Европске норме и техничке спецификације.
4. У року од двије године од истека рока за транспозицију ове Уредбе надлежни оператор система или ОПС надлежном субјекту подноси на одобрење приједлог захтјева за општу примјену или приједлог методологије за израчунавање или утврђивање тих захтјева.
5. Ако се овом Уредбом од надлежног оператора система, надлежног ОПС-а, власника постројења купца, произвођача, ОДС-а и/или ОЗДС-а захтијева постизање договора, они то настоје учинити у року од шест мјесеци након што једна страна поднесе први приједлог другим странама. Ако се договор не постигне у том року, свака страна може затражити од мјеродавног регулаторног тијела да донесе одлуку у року од шест мјесеци.
6. Надлежни субјекти доносе одлуке о приједлозима за захтјеве или методологије у року од шест мјесеци по пријему таквих приједлога.
7. Ако надлежни оператор система или ОПС сматра да је потребна измјена захтјева или методологија како је прописано и одобрено на основу ставова 1. и 2, на предложену се измјену примјењују захтјеви прописани ставовима од 3. до 8. Оператори система и ОПС-ови који предлажу измјену узимају у обзир оправдана очекивања, ако постоје, власника постројења купца, ОДС-ова, ОЗДС-ова, произвођача опреме и других актера на основу првобитно одређених или договорених захтјева или методологија.
8. Свака страна која има приговор на надлежног оператора система или ОПС-а у вези с обавезама тог надлежног оператора система или ОПС-а на основу ове Уредбе може упутити приговор регулаторном тијелу које, дјелујући у својству тијела за рјешавање спорова, доноси одлуку у року од два мјесеца по пријему приговора. Тај рок се може продужити за два мјесеца ако регулаторно тијело затражи додатне информације. Тај се продужени рок може додатно продужити уз сагласност подносиоца приговора. Одлука регулаторног тијела обавезујућа је ако се и док се не укине због жалбе.
9. Ако захтјеве из ове Уредбе треба утврдити надлежни оператор система који није ОПС, Уговорне стране могу прописати да умјесто њега ОПС буде одговоран за утврђивање одговарајућих захтјева.

Члан 7.

Више надлежних ОПС-ова

1. Ако у држави чланици постоји више ОПС-ова, ова Уредба се примјењује на све те ОПС-ове.

2. Уговорне стране могу, у оквиру националног регулаторног режима, предвидјети да се одговорност ОПС-а да поштује једну обавезу, дио обавеза или све обавезе из ове Уредбе додијели појединим ОПС-овима.

Члан 8.

Поврат трошкова

1. Трошкове које носе оператори система који подлијежу прописима о мрежној тарифи, а који произлазе из обавеза утврђених у овој Уредби процјењују мјеродавна регулаторна тијела. Трошкови који се оцијене као разумни, ефикасни и сразмјерни враћају се у оквиру мрежних тарифа или других одговарајућих механизма.
2. Ако то захтијевају мјеродавна регулаторна тијела, оператори система из става 1. у року од три мјесеца од захтјева достављају информације потребне да се олакша процјена насталих трошкова.

Члан 9.

Јавна расправа

1. Надлежни оператори система и надлежни ОПС-ови проводе расправу с заинтересованим актерима, укључујући надлежна тијела сваке Уговорне стране, о:
 - (а) приједлозима за проширење примјене ове Уредбе на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца у складу с чланом 4. став 3;
 - (б) извјештају израђеном у складу с чланом 48. став 3;
 - (ц) анализи трошкова и користи проведеној у складу с чланом 53. став 2;
 - (д) захтјевима за елементе постројења купца утврђенима у складу с чланом 28. став 2. тач. (ц), (е), (ф), (к) и (л) и чланом 29. став 2. тач. од (ц) до (е).

Расправа траје најмање мјесец дана.

2. Прије него што регулаторном тијелу, надлежном тијелу или, ако је примјењиво, Уговорној страни поднесу на одобрење нацрт приједлога, извјештај, анализу трошкова и користи или захтјеве за елементе постројења купца, надлежни оператори система или надлежни ОПС-ови морају узети у обзир стајалишта заинтересованих актера произишла из расправа. У свим случајевима даје се основано образложење за уврштавање или неуврштавање стајалишта заинтересованих актера које се и право-времено објављује – прије објаве приједлога, извјештаја, анализе трошкова и користи или захтјева за елементе постројења купца утврђених у складу с чл. 28. и 29. или истовремено с њом.

Члан 10.

Учествовање заинтересованих актера

Регулаторни одбор Енергетске заједнице у блиској сурадњи с Европском мрежом оператора преносних система за електричну енергију (ENTSO за електричну енергију) организује учествовање заинтересованих актера у погледу захтјева за прикључење на мрежу постројења купца прикључених на преносни систем, дистрибутивних постројења прикључених на преносни систем, дистрибутивних система и елемената постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом

надлежним операторима система или надлежним ОПС-овима и у погледу других аспеката спроведбе ове Уредбе. То обухваћа редовне састанке с заинтересованим актерима ради утврђивања потешкоћа и предлагања побољшања која се првенствено односе на захтјеве за прикључење на мрежу постројења купца прикључених на преносни систем, дистрибутивних постројења прикључених на преносни систем, дистрибутивних система или елемената постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима.

Члан 11.

Обавезе повјерљивости

1. Све повјерљиве информације које су примљене, размјењене или просљеђене у складу с овом Уредбом подлијежу условима чувања професионалне тајне који су наведени у ст. 2, 3. и 4.
2. Обавеза чувања професионалне тајне примјењује се на све особе, регулаторна тијела или субјекте који подлијежу одредбама из ове Уредбе.
3. Не доводећи у питање случајеве обухваћене националним правом, другим одредбама ове Уредбе или другим одговарајућим законодавством Енергетске заједнице, повјерљиве информације које приме особе, регулаторна тијела или субјекти из става 2. током обављања својих дужности не смију се открити ни једној особи ни тијелу.
4. Не доводећи у питање случајеве обухваћене националним правом или правом Енергетске заједнице, регулаторна тијела, субјекти или особе које примају повјерљиве информације у складу с овом Уредбом могу се њима користити само за потребе обављања својих дужности у складу с овом Уредбом.

ГЛАВА II

ПРИКЉУЧЕЊЕ ПОСТРОЈЕЊА КУПЦА ПРИКЉУЧЕНИХ НА ПРЕНОСНИ СИСТЕМ, ДИСТРИБУТИВНИХ ПОСТРОЈЕЊА ПРИКЉУЧЕНИХ НА ПРЕНОСНИ СИСТЕМ И ДИСТРИБУТИВНИХ СИСТЕМА

ПОГЛАВЉЕ 1.

Општи захтјеви

Члан 12.

Општи захтјеви у погледу фреквенције

1. Постројења купца прикључена на преносни систем, дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем и дистрибутивни системи морају моћи остати прикључена на мрежу и радити у фреквентним опсезима и временским периодима наведеним у Прилогу I.
2. Власник постројења купца прикљученог на преносни систем или ОДС може с надлежним ОПС-ом договорити веће фреквентне опсеге или дужа минимална времена за рад. Ако су већи фреквентни опсеги или краћа минимална времена за рад, технички изводљиви, власник постројења купца прикљученог на преносни систем или ОДС неће неоправдано ускратити пристајак.

Члан 13.

Општи захтјеви у погледу напона

1. Постројења купца прикључена на преносни систем, дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем и дистрибутивни системи прикључени на преносни систем морају бити у стању остати прикључени на мрежу и радити у напонским опсезима и временским периодима наведеним у Прилогу II.
2. Опрема дистрибутивних система прикључена на преносни систем с напоном једнаким напону на мјесту прикључења мора бити у стању остати прикључена на мрежу и радити у напонским опсезима и временским периодима наведенима у Прилогу II.
3. Напонски опсег на мјесту прикључења изражава се напоном на мјесту прикључења у односу на референтни напон од 1 pu. За ниво мрежног напона од 400 kV (који се уобичајено назива и ниво од 380 kV) референтна вриједност од 1 pu износи 400 kV, а за друге нивое мрежних напона референтна вриједност напона од 1 pu се може разликовати за сваког оператора система у истом синхронном подручју.
4. Ако то захтијева надлежни ОПС, постројење купца прикључено на преносни систем, дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем мора имати могућност аутоматског искључења при утврђеним напонима. О условима и поставкама за аутоматско искључење из мреже договарају се надлежни ОПС и власник постројења купца прикљученог на преносни систем или ОДС.
5. Кад је ријеч о дистрибутивним системима прикљученима на преносни систем напона нижег од 110 kV на мјесту прикључења, надлежни ОПС одређује напонски опсег на мјесту прикључења за чије издржавање дистрибутивни системи прикључени на преносни систем морају бити пројектовани. ОДС-ови пројектују способности своје опреме, прикључене на преносни систем с напоном једнаким напону на мјесту прикључења, ради усклађивања с тим напонским опсегом.

Члан 14.

Захтјеви у погледу кратког споја

1. На основу називне отпорности својих елемената преносне мреже на кратки спој надлежни ОПС одређује максималну струју кратког споја на мјесту прикључења коју постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем мора бити у стању издржати.
2. Надлежни ОПС доставља власнику постројења купца прикљученог на преносни систем или оператору дистрибутивног система прикљученог на преносни систем процјену минималне и максималне струје кратког споја која се може очекивати на мјесту прикључења као еквивалента мреже.
3. Након непланираног догађаја надлежни ОПС обавјештава захваћеног власника постројења купца прикљученог на преносни систем или захваћеног оператора дистрибутивног система прикљученог на преносни систем што је прије могуће, а нај-касније у року од недељу дана након непредвиђеног догађаја, о промјенама прага максималне струје кратког споја коју ће захваћено постројење купца прикључено на преносни систем или захваћени дистрибутивни систем прикључен на преносни систем морати бити у стању да издржи из мреже надлежног ОПС-а у складу са ставом 1.

4. Праг из става 3. одређује власник постројења купца прикљученог на преносни систем за своје постројење или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем за своју мрежу.
5. Прије планираног догађаја надлежни ОПС обавјештава захваћеног власника постројења купца прикљученог на преносни систем или захваћеног оператора дистрибутивног система прикљученог на преносни систем што је прије могуће, а најкасније у року од недјељу дана прије предвиђеног догађаја, о промјенама прага максималне струје кратког споја коју ће захваћено постројење купца прикључено на преносни систем или захваћени дистрибутивни систем прикључен на преносни систем морати бити у стању да издржи из мреже надлежног ОПС-а у складу са ставом 1.
6. Праг из става 5. одређује власник постројења купца прикљученог на преносни систем за своје постројење или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем за своју мрежу.
7. Надлежни ОПС мора од власника постројења купца прикљученог на преносни систем или оператора дистрибутивног система прикљученог на преносни систем затражити информације о доприносу у погледу струје кратког споја из тог постројења или мреже. Минимално, еквиваленти модула електроенергетске мреже достављају се и приказују у директном, инверзном и нултом систему симетричних компоненти.
8. Након непланираног догађаја власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем што је прије могуће, а најкасније у року од недјељу дана након непланираног догађаја, обавјештавају надлежног ОПС-а о промјенама доприноса струји кратког споја изнад прага који је одредио надлежни ОПС.
9. Прије планираног догађаја власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем што је прије могуће, а најкасније у року од недјељу дана прије планираног догађаја, обавјештавају надлежног ОПС-а о промјенама доприноса струји кратког споја изнад прага који је одредио надлежни ОПС.

Члан 15.

Захтјеви у погледу реактивне снаге

1. Постројења купца прикључена на преносни систем и дистрибутивни системи прикључени на преносни систем морају бити у стању да одрже рад у стационарном стању на мјесту прикључења у опсегу реактивне снаге који одреди надлежни ОПС у складу са сљедећим условима:
 - (а) за постројења купца прикључена на преносни систем, стварни опсег реактивне снаге који одреди надлежни ОПС за потрошњу и испоруку реактивне снаге неће бити већи од 48 % од највеће способности потрошње или највеће способности испоруке, зависно шта је веће (фактор снаге 0,9 за потрошњу или испоруку активне снаге), осим у случају да, за постројења купца прикључена на преносни систем, власник постројења купца прикљученог на преносни систем докаже техничке или финансијске користи за систем, а надлежни ОПС их прихвати;
 - (б) за дистрибутивне системе прикључене на преносни систем, стварни опсег реактивне снаге који одреди надлежни ОПС за потрошњу и испоруку реактивне снаге неће бити већи од:

- i. 48 % (тј. фактор снаге 0,9) највеће способности потрошње или највеће способности испоруке током потрошње реактивне снаге (потрошња), зависно шта је веће и
- ii. 48 % (тј. фактор снаге 0,9) највеће способности потрошње или највеће способности испоруке током испоруке реактивне снаге (производња), зависно шта је веће;

осим у случају да надлежни ОПС и оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем заједничком анализом докажу техничке или финансијске користи за систем;

- (ц) надлежни ОПС и оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем договарају опсег анализе којом ће се размотрити могућа рјешења и утврдити оптимално рјешење за размјену реактивне снаге између њихових система, узимајући у обзир на одговарајући начин посебне карактеристике система, варијабилну структуру размјене снаге, двосмјерне токове и способности за производњу реактивне снаге у дистрибутивном систему;
 - (д) надлежни ОПС може утврдити употребу других мјерења умјесто фактора снаге за утврђивање еквивалентних опсега способности за производњу реактивне снаге;
 - (е) захтјев за вриједности опсега реактивне снаге испуњавају се на мјесту прикључења;
 - (ф) одступајући од тачке (е), ако производни модул и постројење купца дијеле мјесто прикључења, еквивалентни захтјеви ће бити испуњени на тачки утврђеној у мјеродавним споразумима или националном праву.
2. Надлежни ОПС може захтијевати да дистрибутивни системи прикључени на преносни систем имају способност не испоручивати реактивну снагу (при референтном напону од 1 pu) на мјесту прикључења код тока активне снаге од мање од 25 % највеће способности потрошње. Према потреби, Уговорне стране могу захтијевати да надлежни ОПС образложи свој захтјев заједничком анализом с оператором дистрибутивног система прикљученог на преносни систем. Ако тај захтјев није оправдан на основу заједничке анализе, надлежни ОПС и оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем договарају потребне захтјеве у складу с резултатима заједничке анализе.
 3. Не доводећи у питање став 1. тачка (б), надлежни ОПС може захтијевати да дистрибутивни систем прикључен на преносни систем активно контролише размјену реактивне снаге на мјесту прикључења у корист цијелог система. Надлежни ОПС и оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем договарају методу за вршење те контроле како би се обезбједио оправдан ниво сигурности снабдјевања за обје стране. Образложење укључује план с наведеним корацима и роковима за испуњавање захтјева.
 4. У складу са ставом 3, оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем може захтијевати да надлежни ОПС размотри његов дистрибутивни систем прикључен на преносни систем за управљање реактивном снагом.

Члан 16.

Захтјеви у погледу заштите

1. Надлежни ОПС одређује уређаје и поставке потребне за заштиту преносне мреже у складу с обиљежјима постројења купца прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем. Надлежни ОПС и власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем договарају заштитне планове и поставке релевантне за постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем.
2. Електрична заштита постројења купца прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем имају предност у односу на погонску регулацију узимајући у обзир безбједност система, здравље и сигурност радника и јавности.
3. Заштитни планови и уређаји могу обухваћати сљедећа обиљежја:
 - (а) спољни и унутрашњи кратки спој;
 - (б) пренапон и поднапон на мјесту прикључења на преносни систем;
 - (ц) надфреквенцију и подфреквенцију;
 - (д) заштиту струјних кругова потрошње;
 - (е) заштиту блок-трансформатора;
 - (ф) резервну заштиту од квара заштите и расклопног постројења.
4. Надлежни ОПС и власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем договарају се о свим измјенама заштитних планова релевантних за постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем те о механизмима за заштитне планове постројења купца прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем.

Члан 17.

Захтјеви у погледу регулације

1. Надлежни ОПС и власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем договарају планове и поставке различитих регулационих уређаја постројења купца прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем релевантне за безбједност система.
2. Тај договор обухваћа барем сљедеће елементе:
 - (а) острвски (мрежни) рад;
 - (б) пригушивање осцилација;
 - (ц) поремећаје у преносној мрежи;
 - (д) аутоматско пребацивање на снадбијевање за хитне ситуације и поновну успоставу уобичајене топологије;
 - (е) аутоматско поновно укључење (код једнополних кварова).
3. Надлежни ОПС и власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем договарају се о

свим измјенама планова и поставки различитих регулационих уређаја постројења купца прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем релевантних за сигурност система.

4. У погледу степена приоритета заштите и регулације, власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем одређују заштитне и регулационе уређаје свог постројења купца прикљученог на преносни систем или свог дистрибутивног система прикљученог на преносни систем у складу са сљедећим редослиједом важности, почевши од најважнијег:
 - (а) заштита преносне мреже;
 - (б) заштита постројења купца прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем;
 - (ц) фреквентна регулација (прилагођавање активне снаге);
 - (д) ограничење снаге.

Члан 18.

Размјена информација

1. Постројења купца прикључена на преносни систем опремају се у складу са стандардима које одређује надлежни ОПС ради размјене информација између надлежног ОПС-а и постројења купца прикљученог на преносни систем уз прописано временско означавање. Надлежни ОПС јавно објављује те стандарде.
2. Дистрибутивни системи прикључени на преносни систем опремају се у складу са стандардима које одређује надлежни ОПС ради размјене информација између надлежног ОПС-а и дистрибутивног система прикљученог на преносни систем уз прописано временско означавање. Надлежни ОПС јавно објављује те стандарде.
3. Надлежни ОПС одређује стандарде за размјену информација. Надлежни ОПС јавно објављује прецизан попис тражених података.

Члан 19.

Искључење и поновно укључење купца

1. Сва постројења купца прикључена на преносни систем и дистрибутивни системи прикључени на преносни систем морају испуњавати сљедеће захтјеве у погледу функционалне способности искључења купца при појави подфреквенције:
 - (а) сваки оператор дистрибутивног система спојеног на преносни систем и, ако је тако одредио ОПС, власник постројења купца прикљученог на преносни систем, пружа могућности како би се осигурао аутоматско „подфреквентно” искључење одређеног дијела њихове потрошње. Надлежни ОПС може одредити окидну вриједност за искључење на основу комбинације подфреквенције и брзине промјене фреквенције;
 - (б) функционалним способностима искључења купца при појави подфреквенције мора се омогућити искључење потрошње у степенима за низ радних фреквенција;
 - (ц) функционалним способностима искључења потрошње при појави подфреквенције мора се омогућити рад на основу називне вриједности улазне измјеничне струје коју одређује надлежни оператор система, уз сљедеће критеријуме:

- i. фреквентни опсег: најмање 47 – 50 Hz, подесив у корацима од 0,05 Hz;
 - ii. вријеме рада: највише 150 ms након активирања задане вриједности фреквенције и највише 450 ms након активирања задане вриједности фреквенције у Грузији;
 - iii. изолација од напона: могуће је блокирање функционалне способности када је напон у опсегу од 30 до 90 % референтног напона од 1 pu;
 - iv. навођење смјера тока активне снаге на мјесту искључења;
- (д) напајање наизмјеничним напоном употријебљеним за осигуравање функционалне способности искључења купца при појави подфреквенције долази из мреже на мјерној тачки фреквентног сигнала, како се употребљава у обезбјеђивању функционалне способности у складу са ставом 1. тачка (ц), тако да је фреквенција напона напајања функционалних способности искључења купца при појави подфреквенције једнака фреквенцији мреже.
2. У погледу функционалних способности искључења потрошње при ниском напону, примјењују се следећи захтјеви:
- (а) надлежни ОПС може, у координацији с операторима дистрибутивног система прикљученог на преносни систем, одредити функционалне способности искључења потрошње при ниском напону за дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем;
 - (б) надлежни ОПС може, у координацији с власницима постројења купца прикључених на преносни систем, одредити функционалне способности искључења потрошње при ниском напону за постројења купца прикључена на преносни систем;
 - (ц) на основу процјене ОПС-а о безбједности система, спроведба блокирања регулационе склопке и искључења потрошње при ниском напону постају обавезујуће за операторе дистрибутивног система прикљученог на преносни систем;
 - (д) ако надлежни ОПС одлучи провести функционалну способност искључења потрошње при ниском напону, опрема за блокирање регулационе склопке и искључење потрошње при ниском напону уграђује се у сарадњи с надлежним ОПС-ом;
 - (е) метода за искључење потрошње при ниском напону проводи се електричним релејем или покретањем из диспечерског центра;
 - (ф) функционалне способности искључења потрошње при ниском напону имају следећа обиљежја:
 - i. функционалном способношћу искључења потрошње при ниском напону прати се напон мјерењем све три фазе;
 - ii. блокирање рада релеја базира се на смјеру тока активне или реактивне снаге.
3. У погледу блокирања регулационих склопки, примјењују се следећи захтјеви:
- (а) ако то захтијева надлежни ОПС, трансформатор у оквиру дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем има способност аутоматског или ручног блокирања регулационе склопке;

- (б) надлежни ОПС одређује функционалну способност аутоматског блокирања регулационе склопке.
4. Сва постројења купца прикључена на преносни систем и дистрибутивни системи прикључени на преносни систем морају испуњавати следеће захтјеве у односу на искључење или поновно укључење постројења купца прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем:
- (а) у погледу способности поновног прикључења након искључења, надлежни ОПС наводи услове под којима се постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем може поновно прикључити на преносни систем. За уградњу аутоматских система за поновно укључење потребно је претходно одобрење надлежног ОПС-а;
- (б) у погледу поновног прикључења постројења купца прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем, постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем морају бити способни за синхронизацију за фреквенције у опсегима утврђенима у члану 12. Надлежни ОПС и власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем договарају поставке синхронизационих уређаја прије прикључења постројења купца прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем, укључујући напон, фреквенцију, опсег фазног угла те одступање напона и фреквенције;
- (ц) постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем морају имати могућност даљинског искључења из преносног система ако то захтијева надлежни ОПС. Ако је потребно, надлежни ОПС наводи опрему за аутоматско искључење ради реконфигурације система у припреми за терећење блока. Надлежни ОПС одређује вријеме потребно за даљинско искључење.

Члан 20.

Квалитет електричне енергије

Власници постројења купца прикључених на преносни систем и оператори дистрибутивних система прикључених на преносни систем обезбјеђују да њихово прикључивање на мрежу не изазива одређен ниво изобличења или флукуације напона напајања на мрежи на мјесту прикључења. Ниво изобличења не смије пријећи ниво коју им додијели надлежни ОПС. ОПС-ови координишу своје захтјеве за квалитет електричне енергије са захтјевима сусједних ОПС-ова.

Члан 21.

Симулациони модели

1. Постројења купца прикључена на преносни систем и дистрибутивни системи прикључени на преносни систем морају испуњавати критеријуме утврђене у ст. 3. и 4. у односу на симулационе моделе или еквивалентне информације.
2. Сваки ОПС може тражити симулационе моделе или еквивалентне информације којим се показује понашање постројења купца прикљученог на преносни систем и/или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем у стационарном и динамичком стању.

3. Сваки ОПС утврђује садржај и облик тих симулационих модела или еквивалентних информација. Садржај и облик укључују:
 - (а) стационарно и динамичко стање укључујући компоненту 50 Hz;
 - (б) електромагнетске транзијентне симулације на мјесту прикључења;
 - (ц) структуру и блок-шему.
4. За потребе динамичких симулација, симулацијски модел или еквивалентне информације из става 3. тачка (а) садржавају следеће подмоделе или еквивалентне информације:
 - (а) регулацију снаге;
 - (б) регулацију напона;
 - (ц) моделе заштите постројења купца прикљученог на преносни систем и дистрибутивног система прикљученог на преносни систем;
 - (д) различите типове потрошње, односно електротехничке карактеристике потрошње и
 - (е) претварачке моделе.
5. Сваки надлежни оператор система или надлежни ОПС утврђује захтјеве за биљежење података постројења купца прикључених на преносни систем и/или дистрибутивних постројења прикључених на преносни систем ради упоређивања одзива модела с тим подацима.

ПОГЛАВЉЕ 2.

Поступак за добијање сагласности за прикључење

Члан 22.

Опште одредбе

1. Поступак за добијање сагласности за прикључење сваког новог постројења купца прикљученог на преносни систем, сваког новог дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем и сваког новог дистрибутивног система прикљученог на преносни систем састоји се од:
 - (а) сагласности за стављање под напон;
 - (б) сагласности за привремено прикључење и
 - (ц) сагласности за трајно прикључење.
2. Сваки власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем на којег се примјењује најмање један захтјев из главе II потврђује надлежном ОПС-у да је испунио захтјеве наведене у глави II ове Уредбе успјешним завршетком поступка за добијање сагласности за прикључење описано од чл. 23. до 26. за свако постројење купца прикључено на преносни систем, свако дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем и сваки дистрибутивни систем прикључен на преносни систем.
3. Надлежни ОПС утврђује и објављује додатне појединости у вези с поступком за добијање сагласности за прикључење.

Члан 23.

Сагласност за стављање под напон

1. Обавијешћу о стављању под напон овлашћује се власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем да своју унутрашњу мрежу и помоћне уређаје стави под напон служећи се мрежним прикључком одређеним за мјесто прикључења.
2. Обавијест о стављању под напон издаје надлежни ОПС, зависно о завршетку припрема, укључујући договор надлежног ОПС-а и власника постројења купца прикљученог на преносни систем или оператора дистрибутивног система прикљученог на преносни систем о заштитним и регулационим поставкама које су важне за мјесто прикључења.

Члан 24.

Сагласност за привремено прикључење

1. Сагласношћу за привремено прикључење овлашћује се власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем да управља постројењем купца прикљученим на преносни систем, дистрибутивним постројењем прикљученим на преносни систем или дистрибутивним системом прикљученим на преносни систем служећи се мрежним прикључком на ограничено вријеме.
2. Сагласност за привремено прикључење издаје надлежни ОПС, зависно о завршетку прегледа података и студије како се захтијева овим чланом.
3. У погледу прегледа података и студије, надлежни ОПС има право захтијевати да власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем достави следеће:
 - (а) изјаву о усклађености по ставкама;
 - (б) детаљне техничке податке о постројењу купца прикљученом на преносни систем, дистрибутивном постројењу прикљученом на преносни систем или дистрибутивном систему прикљученом на преносни систем који су важни за прикључење на мрежу како је одредио надлежни ОПС;
 - (ц) ако су упориште као дио доказа о усклађености, сертификате опреме које је издао овлаштени сертификатор с обзиром на постројења купца прикључена на преносни систем, дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем и дистрибутивне системе прикључене на преносни систем;
 - (д) симулационе моделе, како је наведено у члану 21. и како одреди ОПС;
 - (е) студије којима се доказује очекиване перформансе у стационарном и динамичком стању како се захтијева чл. 43, 46. и 47. и
 - (ф) појединости о предвиђеној методи практичне спроведбе испитивања усклађености у складу с поглављем 2, глава IV.
4. Власнику постројења купца прикљученог на преносни систем или оператору дистрибутивног система прикљученог на преносни систем сагласност за привремено прикључење може вриједити најдуже 24 мјесеца. Надлежни ОПС има право одредити краће важење сагласности за привремено прикључење. Продужење сагласности за привремено прикључење одобрава се само ако је власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система

прикљученог на преносни систем знатно напредовао према потпуној усклађености. Отворена питања морају бити јасно назначена у тренутку тражења продужења.

5. Продужење раздобља током којег власнику постројења купца прикљученог на преносни систем или оператору дистрибутивног система прикљученог на преносни систем вриједи сагласност за привремено прикључење, у односу на раздобље утврђено у ставу 4, може се одобрити ако је захтјев за одступање поднесен надлежном ОПС-у прије истека тог раздобља у складу с поступком за одступања утврђеном у члану 50.

Члан 25.

Сагласност за трајно прикључење

1. Сагласношћу за трајно прикључење овлашћује се власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем да управља постројењем купца прикљученим на преносни систем, дистрибутивним постројењем прикљученим на преносни систем или дистрибутивним системом прикљученим на преносни систем служећи се мрежним прикључком.
2. Сагласност за трајно прикључење издаје надлежни ОПС након што се претходно уклоне све неусклађености утврђене ради издавања сагласности за привремено прикључење и заврши преглед података и студије како се захтијева овим чланом.
3. За потребе прегледа података и студије власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем мора надлежном ОПС-у доставити сљедеће:
 - (а) изјаву о усклађености по ставкама и
 - (б) ажуриране примјенљиве техничке податке, симулационе моделе и студије из члана 24. став 3. тач. (б), (д) и (е), укључујући употребу стварно измјерених вриједности током испитивања.
4. Ако се утврди неусклађеност у вези с издавањем сагласности за трајно прикључење, може се одобрити одступање након захтјева надлежном ОПС-у, у складу с поступком за одступања описаним у поглављу 2. глава V. Надлежни ОПС издаје сагласност за трајно прикључење ако су постројење купца прикључено на преносни систем, дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем у складу с одредбама из одступања.

Ако је захтјев за одступање одбијен, надлежни ОПС има право не допустити погон постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем док власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем и надлежни ОПС не ријеше неусклађеност, а надлежни ОПС заузме стајалиште да је постројење купца прикључено на преносни систем, дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем у складу с одредбама ове Уредбе.

Ако надлежни ОПС и власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем не ријеше неусклађеност у разумном року, али у сваком случају најкасније шест мјесеци након обавијести о одбијању захтјева за одступање, свака страна може то питање упутити на одлучивање регулаторном тијелу.

Члан 26.

Сагласност за ограничен погон

1. Власници постројења купца прикључених на преносни систем или оператори дистрибутивних система прикључених на преносни систем којима је издана сагласност за трајно прикључење најкасније 24 сата након непланираног погонског догађаја обавјештавају надлежног ОПС-а о сљедећим околностима:
 - (а) постројење је тренутачно изложено знатној промјени или губитку способности што утиче на његове перформансе или
 - (б) отказ опреме узроковао је неусклађеност с одређеним важним захтјевима.Зависно о природи промјена, с власником постројења купца прикљученог на преносни систем или оператором дистрибутивног система прикљученог на преносни систем може се договорити и дужи рок за обавјештавање надлежног ОПС-а.
2. Власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем тражи од надлежног ОПС-а сагласност за ограничен погон ако очекује да ће околности описане у ставу 1. потрајати дуже од три мјесеца.
3. Надлежни ОПС издаје сагласност за ограничен погон на којој ће се моћи јасно видјети сљедеће информације:
 - (а) нерјешена питања која оправдавају издавање сагласности за ограничен погон;
 - (б) одговорности и рокови за очекивано рјешење и
 - (ц) најдуже раздобље ваљаности, не дуже од 12 мјесеци. Првобитни одобрени рок може бити краћи уз могућност продужења ако се надлежном ОПС-у доставе задовољавајући докази о остварењу знатног напретка према постизању потпуне усклађености.
4. Важење сагласности за трајно прикључење поништава се за ставке за које је издана сагласност за ограничен погон током периода важења сагласности за ограничен погон.
5. Даљње продужење периода важења сагласности за ограничен погон може се издати на основу захтјева за одступање упућеног надлежном ОПС-у прије истека тог раздобља, у складу с поступком за одступање описаним у поглављу 2, глава V.
6. Надлежни ОПС има право не допустити погон постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем након што сагласност за ограничен погон престане важити. У таквим случајевима сагласност за трајно прикључење аутоматски постаје неважећа.
7. Ако надлежни ОПС не одобри продужење период важења сагласности за ограничен погон у складу са ставом 5. или не допусти погон постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем или дистрибутивног система прикљученог на преносни систем након истека важења сагласности за ограничен погон у складу са ставом 6, власник постројења прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем може упутити питање на одлучивање регулаторном тијелу у року од шест мјесеци након што добије обавијест о одлуци надлежног ОПС-а.

ГЛАВА III

ПРИКЉУЧЕЊЕ ЕЛЕМЕНАТА ПОСТРОЈЕЊА КУПЦА КОЈИ СЕ УПОТРЕБЉАВАЈУ У ПОСТРОЈЕЊУ КУПЦА ИЛИ ЗАТВОРЕНОМ ДИСТРИБУТИВНОМ СИСТЕМУ ЗА ПРУЖАЊЕ УСЛУГА УПРАВЉАЊА ПОТРОШЊОМ ОПЕРАТОРИМА СИСТЕМА

ПОГЛАВЉЕ 1

Општи захтјеви

Члан 27.

Опште одредбе

1. Услуге управљања потрошњом пружене операторима система разликују се на основу следећих категорија:
 - (а) даљински управљане:
 - i. управљање потрошњом с циљем промјене активне снаге;
 - ii. управљање потрошњом с циљем промјене реактивне снаге;
 - iii. управљање потрошњом с циљем управљања ограничењима у преносној мрежи;
 - (б) аутономно упављане:
 - i. управљање потрошњом с циљем промјене фреквенције система;
 - ii. управљање потрошњом с циљем врло брзе промјене активне снаге.
2. Постројења купца и затворени дистрибутивни системи могу пружати услуге управљања потрошњом надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима. Услуге управљања потрошњом могу укључивати промјену потрошње према горе и/или према доље.
3. Категорије из става 1. нису искључиве и овом се Уредбом не спречава развој других категорија. Ова се Уредба не примјењује на услуге управљања потрошњом пружене субјектима који нису надлежни оператори система или надлежни ОПС-ови.

Члан 28.

Посебне одредбе за елементе постројења купца с управљањем потрошњом с циљем промјене активне снаге, промјене реактивне снаге и управљања ограничењима у преносној мрежи

1. Постројења купца и затворени дистрибутивни системи могу нудити услуге управљања потрошњом с циљем промјене активне снаге, управљања потрошњом с циљем промјене реактивне снаге или управљања потрошњом с циљем управљања ограничењима у преносној мрежи надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима.
2. Елементи постројења купца с управљањем потрошњом с циљем промјене активне снаге, управљањем потрошњом с циљем промјене реактивне снаге или управљањем потрошњом с циљем управљања ограничењима у преносној мрежи, појединачно или, ако елемент није дио постројења купца прикљученог на преносни систем, заједнички као дио скупа постројења купца преко треће особе, морају испуњавати следеће захтјеве:

- (а) бити способни за рад у фреквентним подручјима наведенима у члану 12. став 1. и проширеним подручјима наведенима у члану 12. став 2;
- (б) бити способни за рад у напонским опсезима наведенима у члану 13. ако су прикључени на напонски ниво од 110 kV или више;
- (ц) бити способни за рад у уобичајеном радном напонском опсегу система на мјесту прикључења, који одређује надлежни оператор система, ако су прикључени на напонски ниво нижи од 110 kV. Тим опсегом се узимају у обзир постојеће норме, а прије одобрења у складу с чланом 6, о њему се води расправа с релевантним заинтересованим актерима у складу с чланом 9. став 1;
- (д) бити способни за регулацију потрошње електричне енергије из мреже у опсегу једнаком опсегу који је уговорио надлежни ОПС непосредно или посредно преко треће особе;
- (е) бити опремљени за примање налога од надлежног оператора система или надлежног ОПС-а, непосредно или посредно преко треће особе, за прилагођавање своје потрошње и преношење потребних информација. Надлежни оператор система јавно објављује одобрене техничке спецификације којима се омогућава тај пренос информација. За елементе постројења купца прикључене на напонски ниво нижи од 110 kV, те спецификације прије одобрења у складу с чланом 6. подлијежу расправи с релевантним заинтересованим актерима у складу с чланом 9. став 1;
- (ф) бити способни за прилагођавање властите потрошње електричне енергије у периоду које утврди надлежни оператор система или надлежни ОПС. За елементе постројења купца прикључене на напонски ниво нижи од 110 kV, те спецификације прије одобрења у складу с чланом 6. подлијежу расправи с релевантним заинтересованим актерима у складу с чланом 9. став 1;
- (г) бити способни за потпуно извршење налога надлежног оператора система или надлежног ОПС-а да прилагоди своју потрошњу електричне енергије на ниво безбједоносних смјерница за електричну заштиту, осим ако није успостављена метода за замјену њиховог доприноса (укључујући допринос обједињених постројења купца преко треће особе) уговорена с надлежним оператором система или надлежним ОПС-ом;
- (х) након прилагођавања потрошње електричне енергије те за вријеме трајања затраженог прилагођавања, прилагођавати само потрошњу која се употребљава за пружање услуге на ниво безбједоносних смјерница за електричну заштиту ако тако затражи надлежни оператор система или надлежни ОПС, осим ако није успостављена метода за замјену њиховог доприноса (укључујући допринос обједињених постројења купца преко треће особе) уговорена с надлежним оператором система или надлежним ОПС-ом. Налози за прилагођавање потрошње електричне енергије могу имати непосредне или одгођене ефекте;
- (и) обавијестити надлежног оператора система или надлежног ОПС-а о прилагођавању капацитета управљања потрошњом. Надлежни оператор система или надлежни ОПС одређује начине обавјештавања;
- (ј) ако надлежни оператор система или надлежни ОПС, непосредно или посредно преко треће особе, наложи прилагођавање потрошње електричне енергије, омогућити прилагођавање дијела своје потрошње на основу налога надлежног оператора система или надлежног ОПС-а у границама договоренима с

власником постројења купца или ОЗДС-ом и у складу с поставкама елемента постројења купца;

- (к) имати називну отпорност за избјегавање искључења из система због брзине промјене фреквенције до вриједности коју утврди надлежни ОПС. У односу на називну отпорност, вриједност брзине промјене фреквенције рачуна се у раздобљу од 500 ms. За елементе постројења купца прикључене на напонском нивоу нижем од 110 kV, те спецификације прије одобрења у складу с чланом 6. подлијежу расправама с релевантним заинтересованим актерима у складу с чланом 9. став 1;
 - (л) ако је прилагођавање потрошње електричне енергије узроковано регулацијом фреквенције и/или напона те сигналом предупозорења који шаље надлежни оператор система или надлежни ОПС, бити опремљени за примање, непосредно или посредно преко треће особе, налога надлежног оператора система или надлежног ОПС-а за мјерење вриједности фреквенције и/или напона, активирање искључења потрошње и пренос информација. Надлежни оператор система утврђује и објављује одобрене техничке спецификације којима се омогућава пренос информација. За елементе постројења купца прикључене на напонски ниво нижи од 110 kV, те спецификације прије одобрења у складу с чланом 6. подлијежу расправама с релевантним заинтересованим актерима у складу с чланом 9. став 1.
3. За регулацију напона искључењем или поновним укључењем постројења за статичку компензацију, свако постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем мора бити у могућности да укључи и искључи своја постројења за статичку компензацију, било појединачно или заједно као дио скупа постројења купца преко треће особе, на основу налога који одашиље надлежни ОПС или по условима наведенима у уговору између надлежног ОПС-а и власника постројења купца или ОЗДС-а.

Члан 29.

Посебне одредбе за елементе постројења купца с управљањем потрошњом с циљем промјене фреквенције система

1. Постројења купца и затворени дистрибутивни системи могу нудити услуге управљања потрошњом с циљем промјене фреквенције надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима.
2. Елементи постројења купца с управљањем потрошњом с циљем промјене фреквенције система морају испуњавати следеће захтјеве, било појединачно или, ако елемент није дио постројења купца прикљученог на преносни систем, заједнички као дио скупа постројења купца преко треће особе:
 - (а) бити способни за рад у фреквентним подручјима наведенима у члану 12. став 1. и проширеним подручјима наведенима у члану 12. став 2.;
 - (б) бити способни за рад у напонским опсезима наведенима у члану 13. ако су прикључени на напонски ниво од 110 kV или више;
 - (ц) бити способни за рад у уобичајеном радном напонском опсегу система на мјесту прикључења, који одређује надлежни оператор система, ако су прикључени на напонски ниво нижи од 110 kV. Тим опсегом су узимају у обзир постојеће норме, а прије одобрења у складу с чланом 6. подлијежу расправама с релевантним заинтересованим актерима у складу с чланом 9. став 1;

- (д) бити опремљени регулационим системом који је неосјетљив у мртвој зони око називне фреквенције система од 50,00 Hz чију ширину одређује надлежни ОПС савјетујући се с ОПС-овима у синхронном подручју. За елементе постројења купца прикључене на напонски ниво нижи од 110 kV, те спецификације прије одобрења у складу с чланом 6. подлијежу расправама с релевантним заинтересованим актерима у складу с чланом 9. став 1;
- (е) бити способни за активирање насумичног кашњења у трајању до пет минута прије наставка уобичајеног рада при повратку на фреквенцију унутар мртве зоне утврђене у ставу 2. тачка (д).

Највеће одступање фреквенције од називне вриједности од 50,00 Hz за одзив одређује надлежни ОПС у координацији с ОПС-овима у синхронном подручју. За елементе постројења купца прикључене на напонски ниво нижи од 110 kV, те спецификације прије одобрења у складу с чланом 6. подлијежу расправама с релевантним заинтересованим актерима у складу с чланом 9. став 1.

Потрошња се повећава или смањује кад је фреквенција система нижа односно виша од мртве зоне називне фреквенције (50,00 Hz);

- (ф) бити опремљени регулатором којим се мјери стварна фреквенција система. Мјерења се морају ажурирати најмање сваких 0,2 секунде;
- (г) моћи открити промјену фреквенције система од 0,01 Hz како би се омогућио цјелокупни линеарни пропорционални одзив система у односу на осјетљивост управљања потрошњом с циљем промјене фреквенције система те на тачност мјерења фреквенције и посљедично прилагођавање потрошње. Елемент постројења купца мора бити у могућности да брзо открије и реагује на промјене фреквенције система које одређује надлежни ОПС у координацији с ОПС-овима у синхронном подручју. При мјерењу фреквенције у стационарном стању биће допуштен помак од највише 0,05 Hz.

Члан 30.

Посебне одредбе за елементе постројења купца с управљањем потрошњом с циљем врло брзе промјене активне снаге

1. Надлежни ОПС у сарадњи с надлежним оператором система може с власником постројења купца или ОЗДС-ом (укључујући, али не искључиво, преко треће особе) склопити уговор о испоруци услуге управљања потрошњом с циљем врло брзе промјене активне снаге.
2. Ако се постигне договор из става 1. уговором из става 1. утврђује се:
 - (а) промјена активне снаге повезана с мјером као што је брзина промјене фреквенције за тај дио његове потрошње;
 - (б) радна начела тог регулационог система и повезане параметре перформанси;
 - (ц) одзивно вријеме за врло брзу промјену активне снаге, које не смије бити дуже од двије секунде.

ПОГЛАВЉЕ 2.

Поступак за добијање сагласности за прикључење

Члан 31.

Опште одредбе

1. У поступку за добијање сагласности за прикључење елемената постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему како би се операторима система обезбиједиле услуге управљања потрошњом разликују се:
 - (а) елементи постројења купца у оквиру постројења купца или затвореног дистрибутивног система прикључени на напонски ниво од највише 1 000 V;
 - (б) елементи постројења купца у оквиру постројења купца или затвореног дистрибутивног система прикључени на напонски ниво виши од 1 000 V.
2. Сваки власник постројења купца или ОЗДС који пружа услуге управљања потрошњом надлежном оператору система или надлежном ОПС-у непосредно или посредно преко треће особе потврђује надлежном оператору система или надлежном ОПС-у своју способност испуњавања техничког пројекта и оперативних захтјева како је наведено у поглављу 1. главе III ове Уредбе.
3. Прије сваке одлуке о престанку нуђења услуга управљања потрошњом и/или трајном уклањању елемента постројења купца с управљањем потрошњом, власник постројења купца или ОЗДС обавјештава, непосредно или посредно преко треће особе, надлежног оператора система или надлежног ОПС-а. Те информације могу се објединити како одреди надлежни оператор система или надлежни ОПС.
4. Надлежни оператор система утврђује и објављује додатне појединости у вези поступка за добијање сагласности за прикључење.

Члан 32.

Поступци за елементе постројења купца у оквиру постројења купца или затвореног дистрибутивног система прикључене на напонски ниво од највише 1 000 V

1. Поступак за добијање сагласности за прикључење за елемент постројења купца у оквиру постројења купца или затвореног дистрибутивног система прикључен на напонски ниво од највише 1 000 V обухваћа документ о постројењу.
2. Образац документа о постројењу осигурава надлежни оператор система, а садржај документа договара се с надлежним ОПС-ом непосредно или посредно преко треће особе.
3. На основу документа о постројењу власник постројења купца или ОЗДС доставља информације надлежном оператору система или надлежном ОПС-у, непосредно или посредно преко треће особе. Те информације достављају се прије него што се снага елемента постројења купца с управљањем потрошњом понуди на тржишту. У захтјевима наведенима у документу о постројењу разликују се различити типови прикључака и различите категорије услуга управљања потрошњом.
4. За даљње елементе постројења купца с управљањем потрошњом подnose се посебни документи о постројењу.
5. Надлежни оператор система или надлежни ОПС може објединити садржај докумената о постројењу за појединачне елементе постројења купца.

6. Документ о постројењу мора садржавати следеће информације:
- (а) мјесто на којем је елемент постројења купца с управљањем потрошњом прикључен на мрежу;
 - (б) максималну снагу постројења за управљање потрошњом у kW;
 - (ц) врсту услуга управљања потрошњом;
 - (д) сертификат елемента постројења купца и сертификате опреме који су релевантни за услуге управљања потрошњом или, ако нису доступни, еквивалентне информације;
 - (е) податке за контакт власника постројења купца, оператора затвореног дистрибутивног система или треће особе која обједињује елементе постројења купца из постројења купца или затвореног дистрибутивног система.

Члан 33.

Поступци за елементе постројења купца у оквиру постројења купца или затвореног дистрибутивног система прикључене на напонски ниво виши од 1 000 V

1. Поступак за добијање сагласности за прикључење за елемент постројења купца у оквиру постројења купца или затвореног дистрибутивног система прикључен на напонски ниво виши од 1 000 V обухваћа документ о постројењу. Надлежни оператор система, у координацији с надлежним ОПС-ом, утврђује потребан садржај документа о постројењу. Обавезни је садржај документа о постројењу изјава о усклађености с информацијама из чл. од 36. до 47. за постројења купца и затворене дистрибутивне системе, но захтјеви за сукладност из чл. од 36. до 47. за постројења купца и затворене дистрибутивне системе могу се свести на један корак поступка за добијање сагласности за прикључење и поједноставити. Власник постројења купца или ОЗДС пружа потребне информације и доставља их надлежном оператору система. За даљње елементе постројења купца с управљањем потрошњом подносе се посебни документи о постројењу.
2. На основу документа о постројењу надлежни оператор система издаје власнику постројења купца или ОЗДС-у сагласност за трајно прикључење.

ГЛАВА IV

УСКЛАЂЕНОСТ

ПОГЛАВЉЕ 1.

Опште одредбе

Члан 34.

Одговорност власника постројења купца, оператора дистрибутивног система и оператора затвореног дистрибутивног система

1. Власници постројења купца прикључених на преносни систем и ОДС-ови обезбјеђују да су њихова постројења купца прикључена на преносни систем, дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем или дистрибутивни системи усклађени са захтјевима из ове Уредбе. Власник постројења купца или ОЗДС који пружа услуге управљања потрошњом надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима обезбјеђује да је елемент постројења купца усклађен са захтјевима из ове Уредбе.

2. Ако се захтјеви из ове Уредбе примјењују на елементе постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима, власник постројења купца или ОЗДС може у потпуности или дјелимично трећим особама пренијети задатке попут комуникације с надлежним оператором система или надлежним ОПС-ом и прикупљања документације којом се доказује усклађеност од власника постројења купца, ОДС-а или ОЗДС-а.
Треће особе сматрају се појединачним корисницима с правом прикупљања релевантне документације и доказивања усклађености својих обједињених постројења купца или обједињених затворених дистрибутивних система с одредбама из ове Уредбе. Постојења купца и затворени дистрибутивни системи који пружају услуге управљања потрошњом надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима могу дјеловати заједнички преко треће особе.
3. Ако се обавезе испуњавају преко треће особе, трећа особа треба само обавијестити надлежног оператора система о промјенама у цјелокупним понуђеним услугама, узимајући у обзир услуге које су специфичне за неку локацију.
4. Ако захтјеве утврђује надлежни ОПС или су они повезани с радом система надлежног ОПС-а, с надлежним ОПС-ом се могу договорити замјенска испитивања или захтјеви за прихваћање резултата испитивања за те захтјеве.
5. Све намјераване измјене техничких способности постројења купца прикљученог на дистрибутивни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система или елемента постројења купца које утичу на испуњавање захтјева из поглавља од 2. до 4. главе IV, пријављују се надлежном оператору система, непосредно или посредно преко треће особе, прије провођења те измјене, у року који одређује надлежни оператор система.
6. Сви непланирани погонски догађаји или кварови постројења купца прикљученог на дистрибутивни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система или елемента постројења купца који утичу на испуњавање захтјева из поглавља од 2. до 4. главе IV, пријављују се надлежном оператору система, непосредно или посредно преко треће особе, што је прије могуће након таквог догађаја.
7. Сви планирани распореди и поступци испитивања за провјеравање усклађености постројења купца прикљученог на дистрибутивни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система или елемента постројења купца са захтјевима из ове Уредбе пријављују се надлежном оператору система у року који он одреди, а надлежни оператор система одобрава их прије њихова почетка.
8. Надлежни оператор система може судјеловати у таквим испитивањима и евидентирати перформансе постројења купца прикљученог на дистрибутивни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система и елемента постројења купца.

Члан 35.

Задаци надлежног оператора система

1. Надлежни оператор система процјењује усклађеност постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система или елемента постројења купца са захтјевима из ове Уредбе

током цијелог радног вијека постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система или елемента постројења купца. Власник постројења купца, ОДС или ОЗДС обавјештава се о исходу те процјене.

Усклађеност елемента постројења купца који се употребљава у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом надлежним ОПС-овима заједнички процјењују надлежни ОПС и надлежни оператор система, ако је примјениво и у координацији с трећом особом укљученом у скуп постројења купца.

2. Надлежни оператор система може затражити да власник постројења купца, ОДС или ОЗДС извршава испитивање и симулације усклађености према редовном плану или општем моделу или након сваког квара, измјене или замјене било које опреме што може утицати на усклађеност постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система или елемента постројења купца са захтјевима из ове Уредбе.

Власник постројења купца, ОДС или ОЗДС обавјештава се о резултату тих испитивања и симулација усклађености.

3. Надлежни оператор система објављује попис информација и докумената које власник постројења купца, ОДС или ОЗДС треба доставити, као и захтјеве које треба испунити у оквиру поступка провјере усклађености. Попис обухваћа барем следеће информације, документе и захтјеве:

- (а) све документе и сертификате које власник постројења купца, ОДС или ОЗДС треба поднијети;
- (б) појединости о потребним техничким подацима о постројењу купца прикљученом на преносни систем, дистрибутивном постројењу прикљученом на преносни систем, дистрибутивном систему или елементу постројења купца који су важни за прикључење на мрежу или за рад;
- (ц) захтјеве за моделе за студије система у стационарном и динамичком стању;
- (д) рокове за осигуравање података о систему који су потребни за спроведбу студија;
- (е) студије којима власник постројења купца, ОДС или ОЗДС доказује очекиване перформансе у стационарном и динамичком стању у вези са захтјевима утврђенима у чл. 43, 44. и 45.;
- (ф) услове и поступке, укључујући подручје примјене, за регистрацију сертификата опреме;
- (г) услове и поступке у складу с којима власник постројења купца, ОДС или ОЗДС може употријебити одговарајуће сертификате опреме које је издао овлаштени сертификатор.

4. Надлежни оператор система објављује расподјелу одговорности између власника постројења купца, ОДС-а или ОЗДС-а и оператора система за испитивање, симулацију и праћење усклађености.

5. Надлежни оператор система може потпуно или дјеломично пренијети извођење праћења усклађености на треће особе. У таквим случајевима надлежни оператор система и даље осигурава усклађеност с чланом 11, укључујући склапање договора о повјерљивости с опуномоћеником.

6. Ако се због разлога које се може приписати надлежном оператору система испитивања или симулације усклађености не могу провести како су се надлежни оператор система и власник постројења купца, ОДС или ОЗДС договорили, тада надлежни оператор система не смије неосновано ускратити добијање сагласности за прикључење главе II и главе III.

ПОГЛАВЉЕ 2.

Испитивање усклађености

Члан 36.

Заједничке одредбе о испитивању усклађености

1. Испитивањем перформанси постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем или елемента постројења купца с управљањем потрошњом с циљем промјене активне снаге, промјене реактивне снаге или управљања ограничењима у преносној мрежи доказује се јесу ли испуњени захтјеви из ове Уредбе.
2. Независно о минималним захтјевима за испитивање усклађености утврђеним у овој Уредби, надлежни оператор система има право:
 - (а) допустити власнику постројења купца, ОДС-у или ОЗДС-у да спроведе алтернативни скуп испитивања ако су та испитивања ефикасна и довољна за доказивање да је постројење купца или дистрибутивни систем у складу са захтјевима из ове Уредбе и
 - (б) захтијевати од власника постројења купца, ОДС-а или ОЗДС-а да спроведе додатне или алтернативне скупове испитивања у случајевима кад информације у вези испитивања усклађености на основу чл. од 37. до 41. достављене надлежном оператору система нису довољне за доказивање усклађености са захтјевима из ове Уредбе.
3. Власник постројења купца, ОДС или ОЗДС одговоран је за спроведбу испитивања у складу с условима утврђенима у поглављу 2. главе IV. Надлежни оператор система мора сарађивати и не смије неоправдано одгађати спроведбу испитивања.
4. Надлежни оператор система може судјеловати у испитивању усклађености на самом мјесту или даљински из управљачког центра оператора система. У ту сврху власник постројења купца, ОДС или ОЗДС осигурава потребну опрему за праћење како би евидентирао све важне испитне сигнале и мјерења те обезбјеђује да су током цијелог испитивања на локацији присутни потребни представници власника постројења купца, ОДС-а или ОЗДС-а. Ако, за изабрана испитивања, оператор система жели евидентирати перформансе својом опремом, осигуравају се сигнали које одреди надлежни оператор система. Надлежни оператор система о својем судјеловању одлучује према властитом нахођењу.

Члан 37.

Испитивање усклађености за искључење и поновно укључење дистрибутивних постројења прикључених на преносни систем

1. Дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем морају бити у складу са захтјевима за искључење и поновно укључење из члана 19. и подлијежу сљедећим испитивањима усклађености.

2. У погледу испитивања способности поновног прикључења након искључења изазваног мрежним поремећајем, поновно прикључење се остварује поступком поновног прикључења, по могућности аутоматски, који одобрава надлежни ОПС.
3. У погледу испитивања синхронизације, доказују се техничке способности за синхронизацију дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем. Тим испитивањем потврђују се поставке уређаја за синхронизацију. Испитивањем је обухваћено сљедеће: напон, фреквенција, опсег фазног угла те одступање напона и фреквенције.
4. У погледу испитивања даљинског искључења, доказује се техничка способност дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем за даљинско искључење из преносног система на мјесту или мјестима прикључења кад то захтијева надлежни ОПС и у року који одреди надлежни ОПС.
5. У погледу испитивања искључења потрошње при ниској фреквенцији, доказује се техничка способност дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем за искључење купца при појави подфреквенције постотка потрошње који одреди надлежни ОПС, у координацији са сусједним ОПС-овима, ако је опремљен како је прописано у члану 19.
6. У погледу испитивања релеја за искључење потрошње при ниској фреквенцији, у складу с чланом 19. ставов 1. и 2. доказује се техничка способност дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем за рад при називном напајању наизмјеничном струјом. Напајање наизмјеничном струјом одређује надлежни ОПС.
7. У погледу испитивања искључења потрошње при ниском напону, у складу с чланом 19. став 2. доказује се техничка способност дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем да то оствари једном радњом, односно блокирањем регулационе склопке из члана 19. став 3.
8. Сертификат опреме може се употријебити умјесто дијелова испитивања из става 1. ако се достави надлежном ОПС-у.

Члан 38.

Испитивање усклађености за размјену информација о дистрибутивним постројењима прикљученим на преносни систем

1. У погледу размјене информација између надлежног ОПС-а и оператора дистрибутивног система прикљученог на преносни систем која се обавља у стварном времену или повремено, доказује се техничка способност дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем за поштовање норме за размјену информација одређене у складу с чланом 18. став 3.
2. Сертификат опреме може се употријебити умјесто дијелова испитивања из става 1. ако се достави надлежном ОПС-у.

Члан 39.

Испитивање усклађености за искључење и поновно укључење постројења купца прикључених на преносни систем

1. Постројења купца прикључена на преносни систем морају бити у складу са захтјевима за искључење и поновно укључење из члана 19. и подлијежу сљедећим испитивањима усклађености.

2. У погледу испитивања способности поновног прикључења након искључења изазваног мрежним поремећајем, поновно укључење остварује се поступком поновног прикључења, по могућности аутоматски, који одобрава надлежни ОПС.
3. У погледу испитивања синхронизације, доказују се техничке способности за синхронизацију постројења купца прикљученог на преносни систем. Тим испитивањем потврђују се поставке уређаја за синхронизацију. Испитивањем је обухваћено следеће: напон, фреквенција, опсег фазног угла те одступање напона и фреквенције.
4. У погледу испитивања даљинског искључења, доказује се техничка способност постројења купца прикљученог на преносни систем за даљински искључење из преносног система на мјесту или мјестима прикључења кад то захтијева надлежни ОПС и у року који одреди надлежни ОПС.
5. У погледу испитивања релеја за искључење потрошње при ниској фреквенцији, у складу с чланом 19. ст. 1. и 2. доказује се техничка способност постројења купца прикљученог на преносни систем за рад при називном напајању наизмјеничном струјом. Напајање наизмјеничном струјом одређује надлежни ОПС.
6. У погледу испитивања искључења потрошње при ниском напону, у складу с чланом 19. став 2. доказује се техничка способност постројења купца прикљученог на преносни систем да то оствари једном радњом, односно блокирањем регулационе склопке из члана 19. став 3.
7. Сертификат опреме може се употребити умјесто дијелова испитивања из става 1. ако се достави надлежном ОПС-у.

Члан 40.

Испитивање усклађености за размјену информација о постројењима купца прикљученим на преносни систем

1. У погледу размјене информација између надлежног ОПС-а и власника постројења купца прикљученог на преносни систем која се обавља у стварном времену или повремено, доказује се техничка способност постројења купца прикљученог на преносни систем за поштовање норме за размјену информација одређене у складу с чланом 18. став 3.
2. Сертификат опреме може се употребити умјесто дијелова испитивања из става 1. ако се достави надлежном ОПС-у.

Члан 41.

Испитивање усклађености за елементе постројења купца с управљањем потрошњом с циљем промјене активне снаге, промјене реактивне снаге и управљања ограничењима у преносној мрежи

1. У погледу испитивања прилагођавања потрошње:
 - (а) доказује се техничка способност елемента постројења купца који се употребљава у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за управљање потрошњом управљањем потрошњом с циљем промјене активне снаге, промјене реактивне снаге или управљања ограничењима у преносној мрежи за прилагођавање своје потрошње електричне енергије, појединачно или заједнички као дио скупа постројења купца преко треће особе, након пријема налога од надлежног оператора система или надлежног ОПС-а у опсегу, трајању и року који су претходно договорени и утврђени у складу с чланом 28;

- (б) испитивање се спроводи налогом или симулирањем пријема налога од надлежног оператора система или надлежног ОПС-а и прилагођавањем потрошње електричне енергије постројења купца или затвореног дистрибутивног система;
 - (ц) испитивање се сматра успјешним ако су испуњени услови које је утврдио надлежни оператор система или надлежни ОПС у складу с чланом 28. став 2. тач. (д), (ф), (г), (х), (к) и (л);
 - (д) сертификат опреме може се употријебити умјесто дијелова испитивања из става 1. тачка (б) ако се достави надлежном ОПС-у.
2. У погледу испитивања искључења или поновног прикључења постројења за статичку компензацију:
- (а) доказује се техничка способност елемента постројења купца који се употребљава у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за управљање потрошњом управљањем потрошњом с циљем промјене активне снаге, промјене реактивне снаге или управљања ограничењима у преносној мрежи за искључење и/или поновно прикључење свог постројења за статичку компензацију, појединачно или заједнички као дио скупа постројења купца преко треће особе, након пријема налога од надлежног оператора система или надлежног ОПС-а у очекиваном року у складу с чланом 28;
 - (б) испитивање се проводи симулирањем пријема налога од надлежног оператора система или надлежног ОПС-а и накнадним искључењем постројења за статичку компензацију те симулирањем пријема налога од надлежног оператора система или надлежног ОПС-а и накнадним поновним прикључењем тог постројења;
 - (ц) испитивање се сматра успјешним ако су испуњени услови које је утврдио надлежни оператор система или надлежни ОПС у складу с чланом 28. став 2. тач. (д), (ф), (г), (х), (к) и (л).

ПОГЛАВЉЕ 3.

Симулације усклађености

Члан 42.

Заједничке одредбе о симулацијама усклађености

1. Симулацијом перформанси постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем или елемента постројења купца с управљањем потрошњом с циљем врло брзе промјене активне снаге у оквиру постројења купца или затвореног дистрибутивног система доказује се јесу ли испуњени захтјеви из ове Уредбе.
2. Симулације се проводи у сљедећим околностима:
 - (а) потребан је нови прикључак на преносни систем;
 - (б) уговорен је нови елемент постројења купца који се употребљава у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуге управљања потрошњом с циљем врло брзе промјене активне снаге надлежном ОПС-у у складу с чланом 30;
 - (ц) спроводи се даљњи развој, замјена или модернизација опреме;
 - (д) надлежни оператор система наводно се не придржава захтјева из ове Уредбе.

3. Независно о минималним захтјевима за симулацију усклађености утврђеним у овој Уредби, надлежни оператор система има право:
 - (а) допустити власнику постројења купца, ОДС-у или ОЗДС-у да спроведе алтернативни скуп симулација ако су те симулације ефикасне и довољне за доказивање да је постројење купца или дистрибутивни систем у складу са захтјевима из ове Уредбе или националним законодавством и
 - (б) захтијевати од власника постројења купца, ОДС-а или ОЗДС-а да спроведе додатне или алтернативне скупове симулација у случајевима кад информације достављене надлежном оператору система у односу на симулацију усклађености према одредбама чл. 43, 44. и 45. нису довољне за доказивање усклађености са захтјевима из ове Уредбе.
4. Власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем подноси извјештај с резултатима симулације за свако постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем. Власник постројења купца прикљученог на преносни систем или оператор дистрибутивног система прикљученог на преносни систем припрема и подноси потврђен симулацијски модел за одређено постројење купца прикључено на преносни систем или дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем. Подручје примјене симулационих модела утврђено је у члану 21. ст. 1. и 2.
5. Надлежни оператор система има право провјеравати јесу ли постројење купца или дистрибутивни систем усклађени са захтјевима из ове Уредбе спроведбом својих симулација усклађености на основу достављених извјештаја о симулацији, симулационих модела и мјерења у оквиру испитивања усклађености.
6. Надлежни оператор система доставља власнику постројења купца, ОДС-у или ОЗДС-у техничке податке и симулацијски модел мреже у мјери потребној за извођење тражених симулација у складу с чл. 43, 44. и 45.

Члан 43.

Симулације усклађености за дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем

1. У погледу симулације способности производње реактивне снаге дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем:
 - (а) за обрачун размјене реактивне снаге при различитим оптерећењима и у различитим условима производње електричне енергије употребљава се симулацијски модел тока оптерећења мреже дистрибутивног система прикљученог на преносни систем у стационарном стању;
 - (б) у симулацију је укључена комбинација максималних и минималних услова оптерећења и производње у стационарном стању због којих настаје највиша и најнижа размјена реактивне снаге;
 - (ц) у складу с чланом 15. у симулације је укључен обрачун испоруке реактивне снаге при току активне снаге нижем од 25 % највеће способности потрошње на мјесту прикључења.
2. Надлежни ОПС може одредити методу симулације усклађености за активну контролу реактивне снаге утврђену у члану 15. став 3.

3. Симулација се сматра успјешном ако се резултатима докаже усклађеност са захтјевима утврђеним у члану 15.

Члан 44.

Симулације усклађености за постројења купца прикључена на преносни систем

1. У погледу симулације способности производње реактивне снаге постројења купца прикљученог на преносни систем:
 - (а) доказује се способност производње реактивне снаге постројења купца прикљученог на преносни систем без властите производње на мјесту прикључења;
 - (б) симулацијски модел тока оптерећења постројења купца прикљученог на преносни систем употребљава се за обрачун размјене реактивне снаге у различитим условима оптерећења. У симулацију је укључена комбинација максималних и минималних услова оптерећења због којих настаје највиша и најнижа размјена реактивне снаге на мјесту прикључења;
 - (ц) симулација се сматра успјешном ако се резултатима докаже усклађеност са захтјевима утврђенима у члану 15. ст. 1. и 2.
2. У погледу симулације способности производње реактивне снаге постројења купца прикљученог на преносни систем с властитом производњом:
 - (а) за обрачун размјене реактивне снаге у различитим условима оптерећења и производње електричне енергије употребљава се симулацијски модел тока оптерећења дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем;
 - (б) у симулацију је укључена комбинација максималних и минималних услова оптерећења и производње због којих настаје највиша и најнижа способност потрошње реактивне снаге на мјесту прикључења;
 - (ц) симулација се сматра успјешном ако се резултатима докаже усклађеност са захтјевима утврђенима у члану 15. ст. 1. и 2.

Члан 45.

Симулације усклађености за елементе постројења купца с управљањем потрошњом с циљем врло брзе промјене активне снаге

1. Модел елемента постројења купца који власник постројења купца или оператор затвореног дистрибутивног систем употребљава за пружање услуге управљања потрошњом с циљем врло брзе промјене активне снаге доказује техничку способност елемента постројења купца да управља потрошњом с циљем врло брзе промјене активне снаге у случају подфреквенције у условима наведеним у члану 30.
2. Симулација се сматра успјешном ако се докаже усклађеност модела са захтјевима утврђеним у члану 30.

ПОГЛАВЉЕ 4.

Праћење усклађености

Члан 46.

Праћење усклађености за дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем

У погледу праћења усклађености са захтјевима у погледу реактивне снаге који се примјењују на дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем:

- (а) дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем мора бити опремљено потребном опремом за мјерење активне и реактивне снаге у складу с чланом 15. и
- (б) надлежни оператор система утврђује распоред праћења усклађености.

Члан 47.

Праћење усклађености за постројења купца прикључена на преносни систем

У погледу праћења усклађености са захтјевима у погледу реактивне снаге који се примјењују на постројења купца прикључена на преносни систем:

- (а) постројење купца прикључено на преносни систем мора бити опремљено потребном опремом за мјерење активне и реактивне снаге у складу с чланом 15. и
- (б) надлежни оператор система утврђује раздобље праћења усклађености.

ГЛАВА V

ПРИМЈЕНА И ИЗУЗЕЋА

ПОГЛАВЉЕ 1.

Анализа трошкова и користи

Члан 48.

Утврђивање трошкова и користи насталих примјеном захтјева на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца

1. Прије примјене било којег захтјева утврђеног овом Уредбом на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца у складу с чланом 4. став 3, надлежни ОПС проводи квалитативну упоредбу трошкова и користи повезаних с разматраним захтјевом. Том се упоредбом у обзир узимају расположиве мрежно или тржишно засноване алтернативе. Само ако се квалитативном упоредбом покаже да су вјероватне користи веће од вјероватних трошкова, надлежни ОПС може прећи на спроведбу квантитативне анализе трошкова и користи у складу са ст. од 2. до 5. Ако се, међутим, трошак сматра великим или се корист сматра малом, надлежни ОПС не наставља поступак.
2. Након припремне фазе спроведене у складу са ставом 1, надлежни ОПС спроводи квантитативну анализу трошкова и користи за сваки захтјев за који се разматра примјена на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца за које су се као резултат припремне фазе у складу са ставом 1. доказале могуће користи.
3. У року од три мјесеца након закључења анализе трошкова и користи надлежни ОПС даје сажетак налаза у извјештају који мора:
 - (а) садржавати анализу трошкова и користи и препоруку о даљњим корацима;
 - (б) садржавати приједлог прелазног раздобља за примјену захтјева на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна

постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца. То прелазно раздобље не смије бити дуже од двије године од датума одлуке регулаторног тијела или, ако је примјењиво, Уговорне стране о примјењивости захтјева;

- (ц) бити предмет јавне расправе у складу с чланом 9.
4. Најкасније шест мјесеци након завршетка јавне расправе надлежни ОПС припрема извјештај у којем објашњава резултат расправе и даје приједлог о примјењивости разматраног захтјева на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца. О извјештају и приједлогу обавјештава се регулаторно тијело или, ако је примјењиво, Уговорна страна, а власника постројења купца, ОДС-а, ОЗДС-а или, ако је примјењиво, трећа се особа обавјештава о њиховом садржају.
5. Приједлог надлежног ОПС-а регулаторном тијелу или, ако је примјењиво, Уговорној страни у складу са ставом 4. садржава следеће:
- (а) поступак за добијање сагласности за прикључење којим се доказује спроведба захтјева у постојећим постројењима купца прикљученима на преносни систем, постојећим дистрибутивним постројењима прикљученима на преносни систем, постојећим дистрибутивним системима и постојећим елементима постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему како би се надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима обезбиједиле услуге управљања потрошњом;
- (б) прелазно раздобље за спроведбу захтјева којима се у обзир узимају класе постројења купца прикључених на преносни систем, дистрибутивних постројења прикључених на преносни систем, дистрибутивних система и елемената постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом надлежним операторима система и надлежним ОПС-овима те све главне препреке ефикасној спроведби измјене или накнадне уградње опреме.

Члан 49.

Начела анализе трошкова и користи

1. Власници постројења купца, ОДС-ови и ОЗДС-ови помажу и придоносе у анализи трошкова и користи спроведеној у складу с чл. 48. и 53. те достављају потребне податке које затражи надлежни оператор система или надлежни ОПС у року од три мјесеца од пријема захтјева, осим ако с надлежним ОПС-ом није договорено другачије. За израду анализе трошкова и користи коју спроводи власник или могући власник постројења купца, ОДС/ОЗДС или могући оператор ради процјене могућег одступања у складу с чланом 52, надлежни ОПС и ОДС помажу и придоносе у анализи трошкова и користи те достављају потребне податке које затражи власник или могући власник постројења купца или ОДС/ОЗДС или могући оператор у року од три мјесеца од пријема захтјева, осим ако није договорено другачије с власником или могућим власником постројења купца, ОДС-ом/ОЗДС-ом или могућим оператором.
2. Анализа трошкова и користи у складу је са следећим начелима:

- (а) надлежни ОПС, власник или могући власник постројења купца, ОДС/ОЗДС или могући оператор заснива своју анализу трошкова и користи на најмање једном од сљедећих начела обрачуна:
 - i. нето садашњој вриједности;
 - ii. поврату на инвестицију;
 - iii. стопи поврата;
 - iv. времену потребном да се оствари поврат на улагање;
- (б) надлежни ОПС, власник или могући власник постројења купца, ОДС/ОЗДС или могући оператор уз то квантификује социо-економске користи у смислу побољшања сигурности снабдијевања и притом узима у обзир најмање:
 - i. повезано смањење вјероватноће губитка снабдијевања током радног вијека измјене;
 - ii. очекивани обим и трајање таквог прекида снабдијевања;
 - iii. трошак за друштво по сату таквог прекида снабдијевања;
- (ц) надлежни ОПС, власник или могући власник постројења купца, ОДС/ОЗДС или могући оператор квантификује користи за унутрашње тржиште електричне енергије, прекограничну трговину и интеграцију обновљивих извора енергије те притом обухваћа најмање:
 - i. фреквентни одзив активне снаге;
 - ii. резерве за балансирање;
 - iii. обезбјеђивање реактивне снаге;
 - iv. управљање загушењем;
 - v. мјере заштите;
- (д) надлежни ОПС квантификује трошкове примјене потребних правила на постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, постојећа дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, постојеће дистрибутивне системе и постојеће елементе постројења купца те притом обухваћа најмање:
 - i. директне трошкове настале током спроведбе захтјева;
 - ii. трошкове повезане с приписивим губитком прилике;
 - iii. трошкове повезане с изазваним промјенама у одржавању и погону.

ПОГЛАВЉЕ 2.

Одступања

Члан 50.

Овлашћење за одобравање изузећа

1. Регулаторна тијела могу, на захтјев власника или могућег власника постројења купца, ОДС-а/ОЗДС-а или могућег оператора, надлежног оператора система или надлежног ОПС-а, одобрити власницима или могућим власницима постројења купца, ОДС-овима/ОЗДС-овима или могућим операторима, надлежним операторима система или надлежним ОПС-овима изузећа од одредби из ове Уредбе за нова и

постојећа постројења купца прикључена на преносни систем, дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, дистрибутивне системе и елементе постројења купца у складу с чл. од 51. до 53.

2. Ако је примјењиво у Уговорној страни, друга тијела која нису регулаторна тијела могу одобравати и опозивати изузећа у складу с чл. од 51. до 53.

Члан 51.

Опште одредбе

1. Након консултација с надлежним операторима система, власницима постројења купца, ОДС-овима, ОЗДС-овима и другим дионицима које сматра захваћенима овом Уредбом, свако регулаторно тијело одређује критеријуме за одобравање изузећа у складу с чл. 52. и 53. Те критеријуме објављује на својој интернет страници и о њима обавјештава Секретаријат најкасније девет мјесеци од истека рока за транспозицију ове Уредбе. Секретаријат може захтијевати да регулаторно тијело измијени критеријуме ако сматра да нису у складу с овом Уредбом. Та могућност преиспитивања и измјене критеријума за одобравање изузећа не утиче на већ одобрена изузећа, која се настављају примјењивати до предвиђеног рока како је наведено у одлуци о одобрењу изузећа.
2. Ако регулаторно тијело сматра да је то потребно због промјене околности у вези с промјеном захтјева за систем, оно може највише једанпут у години преиспитати и измијенити критеријуме за одобрење изузећа у складу са ставом 1. Ниједна промјена критеријума не примјењује се на изузећа за која је захтјев већ поднесен.
3. Регулаторно тијело може одлучити да постројења купца прикључена на преносни систем, дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, дистрибутивни системи и елементи постројења купца за које је поднесен захтјев за изузећа у складу с чланом 52. или 53. не требају бити у складу са захтјевима из ове Уредбе од којих се тражи изузеће од дана подношења захтјева до издавања одлуке регулаторног тијела.

Члан 52.

Захтјев за изузеће који подноси власник постројења купца, оператор дистрибутивног система или оператор затвореног дистрибутивног система

1. Власници или могући власници постројења купца и ОДС-ови/ОЗДС-ови или могући оператори могу захтијевати изузећа од једног или више захтјева из ове Уредбе за постројења купца прикључена на преносни систем, дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, дистрибутивне системе или елементе постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом надлежном оператору система или надлежном ОПС-у.
2. Захтјев за изузеће подноси се надлежном оператору система и садржава:
 - (а) идентификационе податке власника или могућег власника постројења купца, ОДС-а/ОЗДС-а или могућег оператора и особу за контакт;
 - (б) опис постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система или елемента постројења купца за које се тражи изузеће;
 - (ц) упућивање на одредбе из ове Уредбе од којих се тражи изузеће и детаљан опис траженог изузећа;

- (д) детаљно образложење с одговарајућим пратећим документима и анализом трошкова и користи у складу са захтјевима из члана 49;
 - (е) доказ да затражено изузеће не би имало штетан утуцај на прекограничну трговину.
3. Надлежни оператор система у року од двије седмице од пријема захтјева за изузеће потврђује власнику или могућем власнику постројења купца, ОДС-у/ОЗДС-у или могућем оператору је ли захтјев потпун. Ако надлежни оператор система сматра да је захтјев непотпун, власник или могући власник постројења купца, ОДС/ОЗДС или могући оператор мора доставити додатне потребне информације у року од једног мјесеца од пријема захтјева за додатне информације. Ако власник или могући власник постројења купца, ОДС/ОЗДС или могући оператор не достави тражене информације у том року, захтјев за одступање ће се сматрати повученим.
 4. Надлежни оператор система, у координацији с надлежним ОПС-ом и свим сусједним ОДС-овима који су захваћени захтјевом, оцјењује захтјев за изузеће и достављену анализу трошкова и користи узимајући у обзир критеријуме које је утврдило регулаторно тијело у складу с чланом 51.
 5. Најкасније шест мјесеци од пријема захтјева за изузеће надлежни оператор система просљеђује захтјев регулаторном тијелу и предаје оцјену припремљену у складу са ставом 4. Тај рок се може продужити за један мјесец ако надлежни оператор система тражи додатне информације од власника или могућег власника постројења купца, ОДС-а/ОЗДС-а или могућег оператора односно за два мјесеца ако надлежни оператор система затражи од надлежног ОПС-а да достави оцјену захтјева за изузеће.
 6. Регулаторно тијело доноси одлуку о сваком захтјеву за изузеће у року од шест мјесеци од дана након што прими захтјев. Тај рок се прије истека може продужити за три мјесеца ако регулаторно тијело захтјева додатне информације од власника или могућег власника постројења купца, ОДС-а/ОЗДС-а или могућег оператора или других заинтересованих страна. Додатни период почиње од пријема потпуних информација.
 7. Власник или могући власник постројења купца, ОДС/ОЗДС или могући оператор мора доставити све додатне информације које затражи регулаторно тијело у року од два мјесеца од дана подношења таквог захтјева. Ако власник или могући власник постројења купца, ОДС/ОЗДС или могући оператор не достави тражене информације у том року, захтјев за изузеће ће се сматрат повученим осим ако прије истека рока:
 - (а) регулаторно тијело одлучи одобрити продужење или
 - (б) власник или могући власник постројења купца, ОДС/ОЗДС или могући оператор обавијести регулаторно тијело образложеним поднеском да је захтјев за изузеће потпун.
 8. Регулаторно тијело издаје образложену одлуку о захтјеву за изузеће. Ако одобри изузеће, регулаторно тијело одређује његово трајање.
 9. Регулаторно тијело о својој одлуци обавјештава релевантног власника или могућег власника постројења купца, ОДС-а/ОЗДС-а или могућег оператора, надлежног оператора система и надлежног ОПС-а.
 10. Регулаторно тијело може опозвати одлуку о одобрењу изузећа ако околности и главни разлози више нису примјениви или на основу образложене препоруке

Секретаријата или образложене препоруке Регулаторног одбора Енергетске заједнице у складу с чланом 55. став 2.

11. За елементе постројења купца у оквиру постројења купца или затвореног дистрибутивног система прикључене на напонски ниво од највише 1 000 V, захтјев за изузеће на основу овог члана може поднијети трећа особа у име власника или могућег власника постројења купца или у име ОДС-а или могућег оператора. Такав захтјев може се поднијети за поједини елемент постројења купца или више елемената постројења купца у оквиру истог постројења купца или затвореног дистрибутивног система. У посљедњем случају и ако је наведена кумулативна максимална снага, трећа особа може замијенити појединости које се захтијевају ставом 2. тачка (а) својим појединостима.

Члан 53.

Захтјев за изузеће који подноси надлежни оператор система или надлежни ОПС

1. Надлежни оператори система или надлежни ОПС-ови могу захтијевати изузећа за постројења купца прикључена на преносни систем, дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, дистрибутивне системе или елементе постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему који су или који ће бити прикључени на њихову мрежу.
2. Надлежни оператори система или надлежни ОПС-ови своје захтјеве за изузеће подnose регулаторном тијелу. Сваки захтјев за изузеће садржава:
 - (а) идентификационе податке надлежног оператора система или надлежног ОПС-а и особу за контакт;
 - (б) опис постројења купца прикљученог на преносни систем, дистрибутивног постројења прикљученог на преносни систем, дистрибутивног система или елемента постројења купца за које се тражи изузеће те укупни инсталирани капацитет и број постројења купца прикључених на преносни систем, дистрибутивних постројења прикључених на преносни систем, дистрибутивних система или елемената постројења купца;
 - (ц) захтјеве из ове Уредбе за које се тражи изузеће и детаљан опис траженог одступања;
 - (д) детаљно образложење са свим одговарајућим попутним документима;
 - (е) доказ да затражено изузеће не би имало штетан утицај на прекограничну трговину;
 - (ф) анализу трошкова и користи у складу са захтјевима из члана 49. Ако је примјењиво, анализа трошкова и користи спроводи се у координацији с надлежним ОПС-ом и свим сусједним ОДС-овима.
3. Ако захтјев за изузеће поднесе надлежни ОДС, регулаторно тијело у року од двије седмице од дана након дана пријема тог захтјева захтијева од надлежног ОПС-а да оцијени захтјев за изузеће с обзиром на критеријуме које је утврдило регулаторно тијело у складу с чланом 51.
4. У року од двије седмице од дана након пријема захтјева за оцјену надлежни ОПС мора потврдити надлежном ОДС-у је ли захтјев за изузеће потпун. Ако надлежни ОПС сматра да је захтјев непотпун, надлежни ОДС мора доставити додатне потребне информације у року од једног мјесеца од пријема захтјева за додатне информације.

5. Најкасније шест мјесеци од пријема захтјева за изузеће надлежни ОПС предаје своју оцјену регулаторном тијелу, укључујући сву релевантну документацију. Шестомјесечни рок се може продужити за један мјесец ако надлежни ОПС затражи додатне информације од надлежног ОДС-а.
6. Регулаторно тијело доноси одлуку о захтјеву за изузеће у року од шест мјесеци од дана након што прими захтјев. Ако захтјев за изузеће поднесе надлежни ОДС, шестомјесечни рок почиње тећи од дана након пријема оцјене надлежног ОПС-а у складу са ставом 5.
7. Шестомјесечни рок из става 6. се може продужити прије његовог истека за још три мјесеца ако регулаторно тијело затражи додатне информације од надлежног оператора система који захтијева изузеће или од других заинтересованих страна. Тај додатни период тече од дана након дана пријема потпуних информација.
Надлежни оператор система мора доставити све додатне информације које затражи регулаторно тијело у року од два мјесеца од дана подношења таквог захтјева. Ако надлежни оператор система не достави тражене информације унутар тог рока, захтјев за изузеће ће се сматрати повученим осим ако прије истека рока:
 - (а) регулаторно тијело одлучи одобрити продужење или
 - (б) надлежни оператор система обавијести регулаторно тијело образложеним поднеском да је захтјев за одступање потпун.
8. Регулаторно тијело издаје образложену одлуку о захтјеву за изузеће. Ако регулаторно тијело одобри изузеће, оно одређује његово трајање.
9. Регулаторно тијело о својој одлуци обавјештава надлежног оператора система који је тражио одступање, надлежног ОПС-а, Секретаријат и Регулаторни одбор Енергетске заједнице.
10. Регулаторна тијела могу утврдити додатне захтјеве у вези са састављањем захтјева за изузеће које подносе надлежни оператори система. Притом регулаторна тијела узимају у обзир разграничење између преносног система и дистрибутивног система на националном нивоу и консултују се с операторима система, власницима постројења купца и заинтересованим актерима, укључујући произвођаче.
11. Регулаторно тијело може опозвати одлуку о одобрењу изузећа ако околности и главни разлози више нису примјениви или на основу образложене препоруке Секретаријата или образложене препоруке Регулаторног одбора Енергетске заједнице у складу с чланом 55. став 2.

Члан 54.

Регистар изузећа од захтјева из ове Уредбе

1. Регулаторна тијела воде регистар свих изузећа која су одобрила или одбила и најмање једанпут сваких шест мјесеци достављају Секретаријату и Регулаторном одбору Енергетске заједнице ажуриран и консолидован регистар, при чему се један примјерак даје ENTSO-у за електричну енергију.
2. Регистар садржава посебно:
 - (а) захтјеве за које је изузеће одобрено или одбијено;
 - (б) садржај изузећа;
 - (ц) разлоге за одобрење или одбијање изузећа;

(д) посљедице одобрења изузећа.

Члан 55.

Праћење изузећа

1. Секретаријат и Регулаторни одбор Енергетске заједнице прате поступак одобравања изузећа уз сарадњу регулаторних или релевантних тијела Уговорне стране. Та или релевантна тијела Уговорне стране Секретаријату и Регулаторном одбору Енергетске заједнице достављају све информације које су потребне у ту сврху.
2. Регулаторни одбор Енергетске заједнице може издати образложену препоруку регулаторном тијелу за опозив изузећа због недостатка оправданости. Секретаријат може издати образложену препоруку регулаторном или релевантном тијелу Уговорне стране за опозив изузећа због недостатка оправданости.
3. Секретаријат може затражити од Регулаторног одбора Енергетске заједнице да извјести о примјени ст. 1. и 2. и наведе разлоге за захтијевање или незахтијевање опозива изузећа.

ГЛАВА VI

НЕОБАВЕЗУЈУЋЕ СМЈЕРНИЦЕ И ПРАЋЕЊЕ СПРОВЕДБЕ

Члан 56.

Необавезујуће смјернице за спроведбу

Необавезујућим смјерницама које је објавио ENTSO за електричну енергију објашњавају се техничка питања, услови и међузависности које треба размотрити при усклађивању са захтјевима из ове Уредбе на националном нивоу.

Члан 57.

Праћење

1. ENTSO за електричну енергију прати спроведбу ове Уредбе за Уговорне стране чији су ОПС-ови чланови ENTSO-а за електричну енергију. Секретаријат и Регулаторни одбор Енергетске заједнице прате спроведбу ове Уредбе за Уговорне стране чији ОПС-ови нису чланови ENTSO-а за електричну енергију. Праћење узима у обзир попис релевантних информација који је израдила Агенција за сарадњу енергетских регулатора и њиме се обухваћају посебно сљедећа питања:
 - (а) утврђивање свих разлика у националној спроведби ове Уредбе;
 - (б) процјена је ли избор вриједности и опсега у захтјевима који се примјењују на постројења купца прикључена на преносни систем, дистрибутивна постројења прикључена на преносни систем, дистрибутивне системе и елементе постројења купца на основу ове Уредбе и даље важећи.
 - (ц) ENTSO за електричну енергију извјештава Секретаријат и Регулаторни одбор Енергетске заједнице о својим налазима. Секретаријат и Регулаторни одбор Енергетске заједнице стављају на располагање налазе који произилазе из проведбе ове Уредбе.
2. Надлежни ОПС-ови достављају Секретаријату, Регулаторном одбору Енергетске заједнице и ENTSO-у за електричну енергију информације потребне за обављање задатака из става 1.

3. На основу захтјева регулаторног тијела, ОДС-ови достављају ОПС-овима информације на основу става 1. осим ако су те информације већ набавила регулаторна тијела, Секретаријат, Регулаторни одбор Енергетске заједнице или ENTSO-E у вези са својим задацима праћења спроведбе како се информације не би слале двапут.

ГЛАВА VII

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 58.

Измјене уговора и општих услова

1. Регулаторна тијела осигуравају да су све одговарајуће одредбе у уговорима и општим условима које се односе на прикључивање на мрежу нових постројења купца прикључених на преносни систем, нових дистрибутивних постројења прикључених на преносни систем, нових дистрибутивних система и нових елемената постројења купца усклађене са захтјевима из ове Уредбе.
2. Све релевантне одредбе уговора и релевантне одредбе општих услова које се односе на прикључење на мрежу постојећих постројења купца прикључених на преносни систем, постојећих дистрибутивних постројења прикључених на преносни систем, постојећих дистрибутивних система и постојећих елемената постројења купца који подлијежу неким или свим захтјевима из ове Уредбе у складу с чланом 4. став 1, мијењају се како би биле усклађене са захтјевима из ове Уредбе. Одговарајуће одредбе мијењају се у року од три године након одлуке регулаторног тијела или Уговорне стране како је наведено у члану 4. став 1.
3. Регулаторна тијела осигуравају да се у уговорима оператора система и власника нових или постојећих постројења купца или оператора нових или постојећих дистрибутивних система који подлијежу овој Уредби и односе се на захтјеве за прикључење на мрежу постројења купца прикључених на преносни систем, дистрибутивних постројења прикључених на преносни систем, дистрибутивних система и елемената постројења купца који се употребљавају у постројењу купца или затвореном дистрибутивном систему за пружање услуга управљања потрошњом надлежним операторима система или надлежним ОПС-овима, посебно у националним мрежним правилима, одражавају захтјеви утврђени у овој Уредби.

Члан 59.

Ступање на снагу

1. Свака Уговорна страна ће транспоновати Уредбу (ЕУ) 2016/1388 најкасније до 12. јуна 2018. године.
2. Транспозиција се ради без измјена структуре и текста Уредбе 2016/1388 осим превода и прилагођавања која су урађена постојећом Одлуком [2018/05/PHLG-EnC].
3. Свака Уговорна страна обавјештава Секретаријат Енергетске заједнице о завршетку транспозиције и свим накнадним измјенама акта којим се транспонује Уредба (ЕУ) 2016/1388 у року од двије седмице од усвајања таквих мјера.
4. Члан 4. став 2. тач. (а) и (б), члан 6. став 4, члан 51. став 1, члан 56. и члан 57. Уредбе 2016/1388 се спроводе по истеку рока за транспозицију.

5. Не доводећи у питање став 4, Уредба 2016/1388 ће се спровести најкасније до 12. јуна 2021. године.
6. Приликом транспозиције ове Одлуке Уговорне стране задужују своја национална регулаторна тијела да прате и спроводе усклађивање са Одлуком [2018/05/PHLG-EnC].

ПРИЛОГ I

Фреквенцијска подручја и периоди из члана 12. став 1.

Синхроно подручје	Фреквентни опсег	Период погона
континентална Европа, Украјина	47,5 Hz – 48,5 Hz	одређује сваки ОПС, али не краће од 30 минута
	48,5 Hz – 49,0 Hz	одређује сваки ОПС, али не краће од периода за 47,5 Hz – 48,5 Hz
	49,0 Hz – 51,0 Hz	неограничено
	51,0 Hz – 51,5 Hz	30 минута
нордијско	47,5 Hz – 48,5 Hz	30 минута
	48,5 Hz – 49,0 Hz	одређује сваки ОПС, али не краће од 30 минута
	49,0 Hz – 51,0 Hz	неограничено
	51,0 Hz – 51,5 Hz	30 минута
Велика Британија	47,0 Hz – 47,5 Hz	20 секунди
	47,5 Hz – 48,5 Hz	90 минута
	48,5 Hz – 49,0 Hz	одређује сваки ОПС, али не краће од 90 минута
	49,0 Hz – 51,0 Hz	неограничено
	51,0 Hz – 51,5 Hz	90 минута
	51,5 Hz – 52,0 Hz	15 минута
Ирска и Сјеверна Ирска	47,5 Hz – 48,5 Hz	90 минута
	48,5 Hz – 49,0 Hz	одређује сваки ОПС, али не краће од 90 минута
	49,0 Hz – 51,0 Hz	неограничено
	51,0 Hz – 51,5 Hz	90 минута
балтичко, Молдавија	47,5 Hz – 48,5 Hz	одређује сваки ОПС, али не краће од 30 минута
	48,5 Hz – 49,0 Hz	одређује сваки ОПС, али не краће од периода за 47,5 Hz – 48,5 Hz
	49,0 Hz – 51,0 Hz	неограничено
	51,0 Hz – 51,5 Hz	одређује сваки ОПС, али не краће од 30 минута
Грузија	47,0 Hz – 47,5 Hz	20 секунди
	47,5 Hz – 48,5 Hz	30 минута
	48,5 Hz – 49,0 Hz	60 минута
	49,0 Hz – 51,0 Hz	неограничено
	51,0 Hz – 51,5 Hz	30 минута

У табели су наведени најкраћи периоди током којих постројење купца прикључено на преносни систем, дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем мора бити способан радити на различитим фреквенцијама које одступају од називне вриједности, а да не дође до њиховог искључења из мреже.

ПРИЛОГ II**Напонски опсеги и периоди из члана 13. став 1.**

Синхроно подручје	Напонски опсег	Период погона
континентална Европа, Украјина	0,90 pu – 1,118 pu	неограничено
	1,118 pu – 1,15 pu	одређује сваки ОПС, али не краће од 20 минута и не дуже од 60 минута
нордијско	0,90 pu – 1,05 pu	неограничено
	1,05 pu – 1,10 pu	60 минута
Велика Британија	0,90 pu – 1,10 pu	неограничено
Ирска и Сјеверна Ирска	0,90 pu – 1,118 pu	неограничено
балтичко, Молдавија	0,90 pu – 1,118 pu	неограничено
	1,118 pu – 1,15 pu	20 минута
Грузија	0,85 pu – 0,90 pu	30 минута
	0,90 pu – 1,12 pu	неограничено
	1,12 pu – 1,15 pu	20 минута

У табели су приказана најкраћи периоди током којих постројење купца прикључено на преносни систем, дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем мора бити способан радити при напонима који одступају од референтне вриједности напона од 1 pu на мјесту прикључења без искључења из мреже кад је основни напон за вриједности pu у опсегу од најмање 110 kV па до (не укључујући) 300 kV.

Синхроно подручје	Напонски опсег	Период погона
континентална Европа, Украјина	0,90 pu – 1,05 pu	неограничено
	1,05 pu – 1,10 pu	одређује сваки ОПС, али не краће од 20 минута и не дуже од 60 минута
нордијско	0,90 pu – 1,05 pu	неограничено
	1,05 pu – 1,10 pu	одређује сваки ОПС, али не краће од 60 минута
Велика Британија	0,90 pu – 1,05 pu	неограничено
	1,05 pu – 1,10 pu	15 минута
Ирска и Сјеверна Ирска	0,90 pu – 1,05 pu	неограничено
балтичко, Молдавија	0,90 pu – 1,097 pu	неограничено
	1,097 pu – 1,15 pu	20 минута
Грузија	0,85 pu – 0,90 pu	20 минута
	0,90 pu – 1,10 pu	неограничено
	1,10 pu – 1,15 pu	20 минута

У табели су приказани најкраћи периоди током којих постројење купца прикључено на преносни систем, дистрибутивно постројење прикључено на преносни систем или дистрибутивни систем прикључен на преносни систем мора бити способан радити при напонима који одступају од референтне вриједности напона од 1 pu на мјесту прикључења без искључења из мреже кад је основни напон за вриједности pu од 300 kV до укључиво 500 kV.